

GRONINGER ONDERNEMERS COURANT

Groninger Gidsenteam
als motor van de
toeristische sector **p.6**

VOOR EN DOOR ONDERNEMEND GRONINGEN

**Ring Zuid weer open:
“Nederland kan niet
om Groningen heen”**

p.7

Startup bedenkt AI-assistent
LegalMike: “Een juridisch brein”

p.9

Statushouders aan de slag bij
Groningse bedrijven

p.10

De klus der klussen is geslaagd,
met dank aan 'ongekende
saamhorigheid'

p.12

Hotel The Happy Traveler:
groen loungen op
Gronings dakterras

Column:

We zijn er... helemaal!

We zijn er bijna, maar nog niet helemaal. Iedere ouder die afgelopen weken van vakantie is teruggekeerd, kent dit liedje en kan het inzetten om de kinderen op de achterbank nog eventjes stil te houden. "Nog even volhouden jongens, we zijn er bijna..." Terwijl we via de Duitse Autobahn of de Route du Soleil allemaal weer terugkeerden naar stad en ommeland, waren medewerkers van Operatie Ring Zuid druk bezig met de laatste loodjes.

Op 1 september vond de officiële openingshandeling van de zuidelijke ringweg plaats. Wat een monsterklus, maar gelukkig, we zijn er niet meer bijna...maar helemaal!

Tal van ondernemers, inwoners en scholieren hebben afgelopen maanden last gehad van de werkzaamheden. Met elkaar zijn de schouders eronder gezet om zoveel mogelijk thuis te werken, gebruik te maken van deelfietsen of OV. Alles om maar zoveel mogelijk de stad te mijden tijdens de werkzaamheden.

Als je boodschap is 'blijf zoveel mogelijk weg uit de stad', is het onvermijdelijk dat winkeliers en horecazaken daar last van hebben. Een dikke pluim voor hoe de ondernemers hiermee om zijn gegaan is wel op zijn plek. We willen natuurlijk graag dat mensen in stad en ommeland weer kunnen genieten van alles wat onze stad te bieden heeft. Daarom gaan we alle zeilen bijzetten om mensen weer van harte welkom te heten in onze prachtige stad. De Grote Markt is opgeknapt, vergroend en voorzien van bankjes, zodat echt iedereen daarvan kan genieten. De huiskamer van stad en ommeland is weer klaar voor de toekomst. Zodra de ringweg klaar is, kunnen veel bezoekers weer van onze binnenstad komen genieten.

Daarom start de gemeente samen met ondernemers en Marketing Groningen de campagne 'Ode aan Groningen', omdat we de liefde die we voelen voor onze stad willen overbrengen in woord en daad en aan anderen willen laten zien! Groningen is een oude stad met een rijke historie maar als 'city of talent' ook met een jong kloppend hart. Groningen zal altijd blijven vernieuwen. Van de Olle Grieze tot het Forum; van de Oosterparkwijk tot het toekomstige Suikerterrein. Met traditionele bruine kroegen tot nieuwe leuke restaurantjes om de hoek. Van jonge startende ondernemers tot oude trouwe familiebedrijven. Wij gaan onze bedrijven en organisaties komende jaren meer in het zonnetje zetten. Uit liefde voor Groningen...

Carine Bloemhoff
Wethouder Economische Zaken

Grote landelijke campagne van start om te vieren dat Groningen weer open is

Nu de nieuwe zuidelijke ringweg geopend is, gaat er vanuit Marketing Groningen een grote landelijke campagne van start die duidelijk maakt dat Groningen weer optimaal bereikbaar is. Later dit jaar volgt dan een tweede campagne om bezoekers naar de stad – én Wintergoud - te trekken. "Nederland kan komende tijd niet om Groningen heen", belooft Elsa Weelink, directeur van Marketing Groningen.

Vanwege de aanpak van de zuidelijke ringweg werden bezoekers van Groningen afgelopen jaren opgeroepen de auto te laten staan en in plaats daarvan met de fiets of het openbaar vervoer naar de stad te komen. Deze oproep had succes: het autoverkeer in en om de stad nam tijdens Operatie Julianaplein en Operatie Ring Zuid drastisch af. Goed nieuws, zou je zeggen, want de gevreesde verkeerschaos bleef uit. Een keerzijde van de medaille was er ook: ondernemers klaagden dat bezoekers de stad links lieten liggen.

Hoog tijd dus om het tij te keren. Met geld van het Fonds Ondernemend Groningen, de gemeente Groningen en Groningen Bereikbaar kunnen inwoners van de rest van het land er komende tijd niet meer omheen: de stad is vanaf nu op en top bereikbaar.

De boodschap in de campagne bevat een kleine knipoog, zegt Elsa Weelink verwijzend naar verschillende teksten die worden gebruikt. "Oh, oh, Den Haag. Het gaat hier écht heel rustig worden. Love Groningen." Of in Leeuwarden: "Bedankt Leeuwarden voor het opvangen van ons winkelend publiek. Wij zijn weer open! Love Groningen." Het idee erachter? "We bieden bij wijze van grap onze excuses aan voor het feit dat toeristen die steden nu links laten liggen, omdat ze weer massaal naar Groningen zullen afreizen."

De campagne is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van 25.000 euro van het Ondernemersfonds Groningen.

OG
Ondernemersfonds
Groningen

www.ondernemersfondsgroningen.nl
info@ondernemersfondsgroningen.nl

De campagne in abri's wordt ondersteund met krantenadvertenties, met ook weer een 'Sorry!'. De campagne loopt ook deels online, met shots van drukke landelijke hotspots, die er - 'de schuld van Groningen' - nu leeg en verlaten bij liggen.

Tegen de tijd dat iedereen ervan doordrongen moet zijn dat Groningen weer optimaal bereikbaar is, gaat rond november de tweede campagne van start. Anders dan bij de eerste ligt hierbij de focus op steden en dorpen in een straal van zo'n 100 kilometer rondom de stad. "Afgelopen jaren, tijdens de aanpak van de zuidelijke ringweg, waren het vooral bewoners van deze gebieden die het lieten afweten. De ring is open, de nieuwe Grote Markt is klaar, we willen deze groep verleiden weer van de stad te komen genieten."

Veel aandacht is er in deze campagne voor onder andere WinterWelvaart en Wintergoud. Wintergoud is een nieuw winterfestijn dat aankomende winter voor het eerst plaatsvindt in Groningen. Op de Grote Markt komen een ijsbaan, wintercafé en reuzenrad en WinterWelvaart wordt een XL-editie, met een giga wintermarkt tussen het A-kwartier en de Grote Markt.

"Het wordt een fantastische, Groningse variant op de bekende Duitse kerstmarkten. Maar dan dus met een Gronings karakter: kraampjes en stalletjes met lokale producten en lekkernijen", zegt Weelink. "Kortom, we hebben genoeg te bieden."

Ode aan Groningen

Afgelopen zomer ging al de campagne 'Love Groningen' van start, waarbij inwoners van de stad werden opgeroepen hun eigen ode aan de stad te delen. De oproep heeft volgens Weelink al geleid tot ruim honderd inzendingen, variërend van gedichten, foto's, kunstwerken en dansjes. Vanwege het succes loopt de oproep door tot het einde van het jaar. Dan worden alle odes tentoongesteld voor het publiek.

Colofon

Groninger Ondernemers Courant

Hoofdredacteur: Hans de Preter

Redactie: Marieke Bos, Hans de Preter, Moniek Smit, Veerle Croonen en Sisi van Halsema.

Vormgeving: Buenaparte

Fotografie: Jan Buwalda en Brenda van de Wal

Uitgever: Ondernemersfonds Groningen

Drukwerk: Drukkerij Scholma

Oplage: 11.000

Correspondentieadres: info@groc.nl

De GROC is een uitgave van het Ondernemersfonds Groningen, in samenwerking met de bedrijvenverenigingen WEST, Zuidoost, VBNO, GCC, Haren en Ten Boer en Groningen Bereikbaar, Groningen Werkt Slim, de gemeente Groningen en Founded in Groningen.

Nieuwe zuidelijke ringweg: ruim honderd bedrijven werkten mee

Meer dan honderd bedrijven waren afgelopen jaren betrokken bij de totstandkoming en bouw van de nieuwe zuidelijke ringweg en het nieuwe Julianaplein. Vanzelfsprekend gaat het om

bouwbedrijven, wegenbouwers en betonbedrijven, maar de lijst is veel en veel langer. Van beveiligingsbedrijven, vormgevers, hotels en cafetaria's tot steigerbouwers, verkeersregelaars,

advocatenkantoren en energiebedrijven.

De Groninger Ondernemers Courant trok een aantal van hen aan de mouw. "We zijn echt trots op het resultaat."

Boels leverde meer dan duizend machines

Graafmachines, hoogwerkers, trilplaten en aggregaten. Het aanleggen van verdiepte liggingen en hoge viaducten vraagt om zwaar geschut. En daar kwam Boels Rental om de hoek kijken. Het bedrijf zorgde voor de machines die de nieuwe ringweg moesten bouwen, meer dan duizend in totaal.

Je ziet ze van ver: de knaloranje machines van Boels. Overal waar een nieuw stuk ringweg wordt gebouwd, doken ze op. Nu de grote aanleg voltooid is, blikt projectmanager Frederik van der Vinne terug. "Ik ben trots op het eindresultaat."

Boels Rental is één van Europa's grootste verhuurbedrijven als het gaat om gereedschap en machines en was daarmee een logische kandidaat voor het verzorgen van de machines. De planning begon al in 2017. Toen werd Boels benaderd door Combinatie Herepoort. Er werd een vast contactpersoon aangewezen om alles voor Operatie Ring Zuid te regelen, dat werd projectmanager Frederik van der Vinne. "We zijn blij met het vertrouwen dat we hebben gekregen van Combinatie Herepoort."

Bij de aanleg van de ringweg werd per fase gewerkt, vertelt Van der Vinne. "Soms was er wat meer nodig, soms wat minder, maar in totaal komt het neer op ongeveer tweehonderd machines per week. Daarmee is Operatie Ring Zuid een van de grootste projecten voor Boels."

Salesmanager District Noord Jeroen van der Kleij (links) en regiomanager Frederik van der Vinne (rechts)
Fotografie: Brenda van de Wal

"Elk gedeelte is weer anders. Voor het steviger maken van de ondergrond wordt bijvoorbeeld een trilplaat gebruikt, die het zand verdicht. Bij de aanleg van een verdiepte ligging of het afbreken van een viaduct zijn veel hoogwerkers nodig. Bij Boels zorgen we ervoor dat de machines op de locaties terecht komen. Hoogwerkers wegen soms wel 20.000 kilo. Soms kunnen ze rijden, soms vervoeren we ze in een dieplader. Is er sprake van ruw terrein, dan zetten we rupshoogwerkers in, die hebben rupsbanden."

Nu de gloednieuwe ringweg er ligt, kijkt Van der Vinne tevreden terug. "Als je zo nauw betrokken bent, beleef je het project heel anders", zegt hij. "Kijk je als buitenstaander naar het werk, dan ervaar je misschien vooral de overlast. Maar ik loop al vanaf het begin van de bouw mee, en dan is het extra bijzonder om het eindresultaat te zien."

www.boels.com
info@boels.nl

"Een concert in een tunnel. Dat maak je nooit meer mee"

'Once in a lifetime'. "Zo'n klus, op zo'n locatie, dat maak je nooit weer mee", zegt Bart Hof van HOF, het bedrijf dat afgelopen zomer voor het concert in de nieuwe tunnelbak het licht en geluid mocht verzorgen. "De Johan Cruijff Arena, het GelreDome: we hebben op al heel wat bijzondere locaties gewerkt, maar een concert in een tunnel in aanbouw? Dat was uniek."

Op 21 juni vond in een van de tunnelbakken van de zuidelijke ringweg een concert voor zo'n 2.000 omwonenden en andere genodigden plaats. Het concert van Gruno's Postharmonie, samen met Pé Daallemmer en Rooie Rinus, was een cadeautje van Aanpak Ring Zuid en de aannemer.

Het bedrijf van Bart Hof werd gevraagd de techniek – het licht en geluid – en technische productie te verzorgen. Een 'fantastische klus' was het, maar ook af en toe best een uitdaging, vooral qua logistiek, blikt Hof terug. "We moesten enorm veel materiaal verschepen. Ruim zeventig microfoons, tientallen

lampen, kilometers aan snoer, mengtafels. En dat op een bouwlocatie, dat maakte het wel lastig. Alleen al omdat je aan allerlei veiligheidsvoorschriften moet voldoen: werkschoenen, bouwhelmen, veiligheidshesjes."

Ook het geluid was nog best een uitdaging. Omdat de musici in de tunnelbak zaten, en het publiek erbuiten, was Hof gedwongen maatregelen te nemen. "In zo'n tunnel ontbreekt het aan de juiste akoestiek. Daarom hebben we voor elk instrument en elke muzikant een microfoon geplaatst. Daardoor, en dankzij een goed luidsprekersysteem, was de muziek voor het publiek toch heel goed te horen."

Het concert vond plaats op de langste dag van het jaar. "Het was daarnaast ook nog een zonnige dag. Voor de leek lijkt het dan misschien alsof je geen verlichting nodig hebt, maar niets is minder waar. Door de tunnel extra te verlichten, met lampen in verschillende kleuren, ontstond er een prachtige, intieme sfeer."

Bart Hof achter zijn mengtafel tijdens het concert.
Eigen foto

"Een event om nooit meer te vergeten", zo zegt Hof achteraf. "Je krijgt maar één kans om zoiets een keer mee te maken, en als je er dan ook nog onderdeel van mag zijn is dat natuurlijk geweldig." En wat hij van de nieuwe ringweg vindt? "Wat een hoogstandje. Een verademing hoe makkelijk je nu de stad in en uit kunt rijden."

www.hof.nl
info@hof.nl

Uitzendbureau Abiant: zonder mankracht geen nieuwe Ring

Regiomanager Marcel Drent en accountmanager Pascale ter Harkel van Abiant
Fotografie: Brenda van de Wal

Voor een grootschalig project als Operatie Ring Zuid zijn niet alleen machines en grondstoffen nodig. Zonder mankracht geen nieuwe ring. Uitzendbureau Abiant voorzorg Operatie Ring Zuid van arbeidskrachten.

Steigerbouwers, sjouwers, shovelmachinisten en administratieve medewerkers: voor een grote operatie als het vervangen van de ringweg zijn mensen nodig. Veel mensen. En om daarbij te ondersteunen, werd Abiant vijf jaar geleden benaderd door combinatie Herepoort.

Abiant was er de uitgelezen partij voor. Met 22 vestigingen en dagelijks 2000 uitzendkrachten is Abiant het grootste uitzendbedrijf van Noord-Nederland. Als je MF meerekent, een tak die ook onder Abiant valt, zendt het bedrijf zelfs 4000 krachten per dag uit. Daarmee is het de op twee na grootste werkgever van het noorden.

Maar niet alleen vanwege de grootte van het bedrijf bleek Abiant geschikt om personeel te leveren aan de bouw van de ringweg. "Abiant is gespecialiseerd in blauweboordenberoepen: de doeners", zegt regiomanager Marcel Drent. En dat zijn precies de mensen die nodig zijn voor de grootschalige aanleg van nieuwe infrastructuur. Het gaat dan bijvoorbeeld om steigerbouwers, bouwhelpers, shovelmachinisten, poortwachters, hoveniers en grondwerkers.

Hoewel de krapte op de arbeidsmarkt voor de nodige uitdagingen zorgt voor het uitzendbureau, lukte het om voldoende mensen te vinden. "In een arbeidsmarkt als deze is iedereen bijna schaars", vertelt accountmanager Pascale ter Harkel. "Maar het helpt dat Abiant inmiddels een sterke naam is. We hebben een groot netwerk opgebouwd en op basis daarvan hebben we de aanvragen toch kunnen vervullen", vult Drent aan.

Sommige personeelsleden die ingeschakeld zijn door Abiant, werken al 20 jaar voor het uitzendbureau. "Maar daarnaast hebben

we natuurlijk vacatures uitgeschreven", vertelt Ter Harkel. "Ook overleggen we met andere vestigingen in Friesland of Drenthe dat we op zoek zijn naar mensen in Groningen."

"Natuurlijk draaien wij onze hand daar niet voor om"

Opvallend genoeg ging de vraag naar personeel vanuit Combinatie Herepoort eerst met name om administratieve medewerkers. "Er komen best wel wat geldstromen overal vandaan: subsidies, facturen, noem maar op. Dus administratieve medewerkers waren met een sneltreinvaart nodig. En natuurlijk draaien wij onze hand daar niet voor om," vertelt Ter Harkel.

En voor administratief personeel hoefde Abiant niet lang te zoeken. "Het ene personeel is makkelijker te vinden dan het andere", zegt Ter Harkel. "Shovelmachinisten bijvoorbeeld, die zijn er bijna niet. In de techniek- en bouwsector zijn ongelooflijke tekorten. Al het werk dat fysieke inspanning kost is niet meer sexy. Maar daar zijn wij het natuurlijk totaal niet mee eens."

www.boels.com
info@boels.nl

Ondernemers, bestuurders, politici, werkgevers en werknemers. Zonder uitzondering zijn ze blij dat zuidelijke ringweg weer open is en stremmingen en overlast tot het verleden behoren. De stad is weer optimaal bereikbaar en daar plukt economisch Groningen de vruchten van. “Ik verwacht een recordaantal bezoekers.”

Eric Bos, voorzitter GCC: “Recordaantal bezoekers”

Juist de mensen die Groningen afgelopen jaren links lieten liggen, komen nu massaal naar de stad. Dat is de verwachting van Eric Bos, voorzitter van de Groningen City Club. “Ik verwacht een recordaantal bezoekers.”

De ring is open, de stad is weer goed bereikbaar. Goed nieuws?
“Fantastisch nieuws, kun je wel zeggen. Dat geldt natuurlijk voor heel ondernemend Groningen, maar niet in de laatste plaats voor de ondernemers in de binnenstad. Ik verwacht dat er komende periode flink wat meer traffic op gang komt: misschien wel een recordaantal bezoekers. Daar zullen ondernemers in de hele stad de vruchten van plukken, maar vooral winkeliers en horecaondernemers in de binnenstad profiteren hiervan.”

Een recordaantal bezoekers?

“Vergeet niet dat er een heleboel mensen zijn, vooral uit de regio, die al jaren niet meer in het stadscentrum geweest zijn. De vernieuwde Grote Markt, de Rode Weeshuisstraat, de Nieuwe Markt; er zijn een heleboel mensen die nog niet hebben gezien wat een geweldige metamorfose de binnenstad heeft doorgemaakt. Juist de bezoekers die het afgelopen jaren lieten afweten, komen nu naar de stad om met eigen ogen te zien dat we hier niet stil hebben gezeten.”

Het was een kwestie van even doorbijten?

“Absoluut. We moesten echt even door de zure appel, zeker zo vlak na de pandemie, maar gelukkig kom je na het doorbijten in het mierzoete gedeelte. En dat werd tijd ook: sommige winkeliers hadden afgelopen jaren een omzetverlies van 30 tot 50 procent.”

Hoe blij ben je persoonlijk dat de Ring weer open is?

“Ik ben van mijn leven nog nooit zó snel op kantoor, het Infrahuis op de Leonard Springerlaan, geweest. En de nieuwe ring is een juweeltje om overheen te rijden. Het groen, de stenen, het materiaal: het is een kunstwerk op zich.”

“Snelle verbindingen van levensbelang”

Een optimale bereikbaarheid is een van de randvoorwaarden van een goed ondernemingsklimaat, zegt Agnes Mulder, directeur van VNO-NCW MKB Noord. “Snelle verbindingen zijn cruciaal.”

De stad is weer optimaal bereikbaar. Wat betekent dit voor werkgevers en het mkb?

“Na jaren van werkzaamheden, alternatieve routes en onzekerheid zijn we klaar voor de toekomst. Werkgevers en ondernemers kunnen nu de vruchten plukken van hun jarenlange inzet en geduld. Zodra ook de onderliggende werkzaamheden klaar zijn, zijn onze bedrijven beter en sneller bereikbaar. Er is weer meer zekerheid over de logistiek. We moeten ons ook realiseren dat ondernemers hebben moeten afzien en dat het omzet gekost heeft. Ook voor medewerkers was het wel eens een hele puzzel.”

“Snelle verbindingen zijn van cruciaal belang”

Hoe zie je de toekomst?

De positieve effecten moeten we vasthouden, zoals de bereikbaarheid van de stad via de P+R en aandacht voor het gebruik van de fiets voor het woon-werkverkeer. Of in onderling overleg afspreken eerst de dag thuis op te starten om vervolgens na de spits naar kantoor te gaan. Zo houden we Groningen op een duurzame wijze ook in de toekomst bereikbaar.”

Wat is de economische impact van een goede bereikbaarheid?

“Een goede infrastructuur is één van de belangrijke randvoorwaarden van ons ondernemingsklimaat. Snelle verbindingen zijn van cruciaal belang en dat is waar we ons als VNO-NCW MKB Noord altijd voor inzetten.”

Heb je persoonlijk ook profijt van de nieuwe situatie?

“Ik woon in Assen en maak bijna dagelijks gebruik van het Julianaplein. Toen ik voor het eerst door de Mario Kart-bocht reed, begreep ik waarom die naam gekozen was. Wat is het mooi geworden!”

Steigerbouwer Gjaltema: “Deze kans laat ik niet lopen!”

Steigerbouwer Gjaltema, opgericht door wijlen Koos Gjaltema, heeft dagelijks ruim 160 voertuigen op de weg. Auto's, vrachtwagens, hoogwerkers en busjes – stuk voor stuk met de bekende oranje accenten – rijden het hele land door. Patricia Gjaltema, algemeen directeur van de Gjaltema Groep, is dan ook blij dat Ring Zuid nu weer open is. “Dit scheelt ons enorm veel tijd.”

Dus de vlag hangt uit?

“We hebben een enorm wagenpark, en klanten in het hele land, dus daarmee ook heel veel transportbewegingen. Voor een efficiënte

bedrijfsvoering is een goede doorstroming voor ons dus heel erg belangrijk. Het verschil dat een goede doorstroming maakt, merkten we al bij de aanpak van de oostelijke ringweg, jaren geleden. De verkeerslichten verdwenen en ook daar werden de kruisingen ongelijkvloers: dat leverde behoorlijke tijdswinst op.”

Wat betekent de nieuwe Ring Zuid voor de regio?

“Een goede bereikbaarheid van de stad is een enorme impuls voor het vestigingsklimaat. Dus ja, ik denk dat de nieuwe zuidelijke ringweg op termijn voor een economische boost zal zorgen. Sowieso vind ik het, als geboren en getogen Groningse, geweldig om te zien dat we als stad zulke enorme stappen maken.”

Wat vind je van het resultaat?

“Ik heb eind vorig jaar al eens een kijkje mogen nemen in de tunnelbak. Waanzinnig vond ik dat. Pas als je erin staat, ervaar je hoe gigantisch groot het allemaal is, en vooral ook: hoe hoog! Gjaltema heeft voor de bouw onder andere een aantal verrijkers en gevelsteigers geleverd en die steigers moesten natuurlijk geïnspecteerd worden. Toen ben ik mee geweest, ik dacht: deze kans laat ik niet lopen!”

Ikea: “We hopen op nog meer bezoekers”

Ikea aan de Sontweg is de meest noordelijke vestiging van het Zweedse woonwarenhuis. De klanten komen uit het hele Noorden, dus een optimale bereikbaarheid is van het allergrootste belang. “We hopen op nog meer bezoekers”, zegt vestigingsmanager Evelyn Cairo-Goris.

De nieuwe zuidelijke ringweg is weer open. Hangt de geelblauwe vlag al uit?

“Het is geweldig nieuws, we zijn hier heel blij mee. Een optimale bereikbaarheid maakt Groningen nog aantrekkelijker voor een dagje uit of om te winkelen. Het is nu zaak om Groningen de komende tijd goed op de kaart te zetten als optimaal bereikbare stad. Je kunt nu probleemloos – zonder verkeerslichten of andere hinder – naar de stad rijden: dat is enorme winst en daar plukken niet alleen wij, maar alle winkels en ondernemers in Groningen de vruchten van.”

Waar komen jullie meeste klanten vandaan?

“Ikea Groningen is de meest noordelijke vestiging in Nederland, de dichtstbijzijnde is die in Zwolle. Onze klanten komen dan ook uit het hele Noorden, en ook nog gedeeltelijk uit Duitsland. Operatie Ring Zuid had dus wel degelijk impact op het aantal bezoekers. Dat was natuurlijk vervelend, maar we realiseerden ons ook dat deze ingreep heel hard nodig was. En bovendien: een mindere bereikbaarheid zorgde voor minder bezoekers, dus hopelijk zorgt een optimale bereikbaarheid nu voor meer bezoekers.”

Bij Ikea Groningen, met ook een landelijk contactcentrum, werken ruim 1.000 mensen. Wat betekent de nieuwe ringweg voor hen?

“Bij Ikea stimuleren we onze medewerkers om groen en duurzaam te reizen, dat doen we al jaren. Verreweg de meeste personeelsleden wonen in de stad en komen dus op de fiets. De meeste mensen die buiten Groningen wonen, komen doorgaans met het openbaar vervoer: dat wordt 100 procent vergoed. Ikzelf woon in Zuidhorn en ga op de fiets naar mijn werk.”

Pier Tjepkema: “De boodschap is niet te missen”

Door de werkzaamheden aan de zuidelijke ringweg kwamen er veel minder bezoekers naar de binnenstad dan voorheen, stelde de Groningen City Club eerder. Juist voor deze ondernemers is het dus extra goed nieuws dat de ring weer open is. “Dit zet Groningen op de kaart”, zegt Pier Tjepkema, eigenaar van woonwinkel Laif en Nuver in de Rode Weeshuisstraat.

Flink minder bezoekers, werd er gezegd. Hebben jullie dat ook zo ervaren?

“Eerlijk gezegd denk ik dat het wel meevalt. Laif en Nuver heeft afgelopen jaren nooit te klagen gehad over het aantal klanten, omzetten en positieve reacties. Maar je weet het niet hè: wie weet was het anders nog drukker geweest.”

En nu? Wat verwacht je van komende weken en maanden?

“Het feit dat de ring nu weer open is, en alle publiciteit daarover, zet Groningen natuurlijk geweldig goed op de kaart. Groningen is een onwijs leuke stad, waar je echt een keer heen moet, die boodschap is niet te missen. Dus ja, ik denk zeker dat wij en ook andere ondernemers in de binnenstad hier de vruchten van gaan plukken.”

Maak je zelf veel gebruik van de nieuwe zuidelijke ringweg?

“Eerlijk gezegd niet heel veel. We wonen er vlakbij en werken natuurlijk middenin de binnenstad. Maar ik vind het wel een fascinerend en mooi project, vooral die verdiepte ligging en het nieuwe Zuiderpark. Er mag ook best een compliment naar de aannemer en Groningen Bereikbaar: knap dat ze de overlast hebben weten te beperken en zo veel en helder hebben gecommuniceerd.”

Klaas Holtman, voorzitter Bedrijvenvereniging WEST

Een nieuw stukje stad om trots op te zijn. Zo omschrijft Klaas Holtman, voorzitter van Bedrijvenvereniging West, de nieuwe zuidelijke ringweg.

Ring zuid is weer open. Wat betekent dat voor de stad?

“Het allerbelangrijkste is dat we nu een infrastructuur hebben waardoor we als stad optimaal en zonder oponthoud bereikbaar zijn! Hoe noodzakelijk een goede bereikbaarheid is, hebben we natuurlijk afgelopen jaren aan den lijve ondervonden. Daarom is het ook zo belangrijk dat we nu met een grote campagne volop inzetten op het naar Groningen halen van bezoekers: we laten zien dat Groningen niet alleen een hele bereikbare, maar ook een fantastische en aantrekkelijke stad is.”

Je noemt de zuidelijke ringweg een nieuw stukje stad.

“Absoluut, die nieuwe Ring Zuid is veel meer dan een stuk nieuw asfalt. De nieuwe ringweg heeft de stad niet alleen bereikbaarder gemaakt, maar ook een stuk mooier. Als ik door de Oosterpoort rij, of over de Hereweg, dan is het een hele verademing: je kijkt niet meer uit op een lelijke betonnen weg op palen, maar op een heel nieuw, groen park.”

Hoe kijk je terug op het verloop van het hele project?

“We mogen er met z'n allen trots op zijn hoe dit hele project is verlopen. Wat mij betreft mag er ook een grote pluim naar aannemerscombinatie Herepoort, dat ze zo'n gigantische klus ondanks alle tegenslagen op tijd hebben weten te klaren. Hetzelfde geldt voor werkgevers en grote organisaties: door samen de schouders eronder te zetten hebben we kunnen voorkomen dat alles echt helemaal stil kwam te staan.”

Verkeerswethouder Philip Broeksma: Ring Zuid is belangrijke schakel

Ring Zuid is weer open, en dat is volgens verkeerswethouder Philip Broeksma in meerdere opzichten geweldig nieuws. Want: niet alleen de bereikbaarheid van de stad is er stukken op vooruit gegaan, ook de leefbaarheid en de veiligheid krijgen een boost.

De ring is weer open. Hangt de vlag al uit?

“Het heeft even geduurd, maar het resultaat mag er zijn! Met de nieuwe zuidelijke ringweg is niet alleen de bereikbaarheid van stad en regio verbeterd, ook de doorstroming, leefbaarheid en de veiligheid gaan er hierdoor op vooruit. Dat is van belang voor werkgevers en ondernemers, maar ook voor onze inwoners en bezoekers van de stad. Een aantrekkelijke gemeente als Groningen moet nu en in de toekomst goed bereikbaar zijn. Bovendien vormt de zuidelijke ring op nationaal niveau een belangrijke schakel tussen de Randstad en Noord-Duitsland.”

Hoe kijk je terug op de hele operatie?

“Het is goed om te merken dat we massaal gehoor hebben gegeven aan de oproep om tijdens de werkzaamheden de auto te laten staan. Daardoor is de verwachte verkeerschaos uitgebleven. De inzet van werkgevers is daarbij cruciaal geweest. Met het stimuleren en faciliteren van thuiswerken, het reizen met de fiets en het OV, of het plannen van afspraken buiten de spits hebben we met z'n allen de motor van de stad draaiende gehouden.”

Wil je verder nog wat kwijt?

“Ik wil iedereen bedanken voor hun medewerking en flexibiliteit, het is niet voor niets geweest!”

Paviljoen Sterrebos: “De barrière is verdwenen”

Ring Zuid is weer open en dan nog een klein jaar, en dan is het nieuwe Zuiderplantsoen zo goed als klaar. Martin van Dalfsen, bedrijfsleider van paviljoen Sterrebos, kan bijna niet wachten tot het zover is. “Ik denk dat het echt een stuk drukker wordt.”

Hoe kijk je terug op afgelopen periode?

“We hebben flink last gehad van alle werkzaamheden. Er zijn momenten geweest dat we amper bereikbaar waren. Zeker de laatste paar maanden zorgden de afsluitingen voor een halvering van de omzet. Gelukkig wisten bedrijven en organisaties onze vergaderruimtes nog wel te vinden. Die zijn vrijwel dagelijks verhuurd, zelfs tot aan het einde van het jaar. Maar qua lunch hebben we het wel flink gemerkt.”

En dan nu licht aan het einde van de tunnel!

“Nu de zuidelijke ringweg weer open is, zijn we er qua bereikbaarheid enorm op vooruitgegaan. Maar nog meer verwacht ik van het nieuwe Zuiderplantsoen, dat naar verwachting volgend voorjaar klaar is. Ik denk dat we daardoor heel veel nieuwe klanten krijgen, vooral vanuit de Herewegbuurt en Rivierenbuurt. De zuidelijke ringweg stond eerder altijd als een soort muur tussen ons en die wijken in. Nu de weg verdwenen is, en er straks een prachtig park ligt, verwacht ik dat veel mensen na een wandeling aanschuiven voor een kop koffie of lunch.”

Of diner?

“We zijn afgelopen voorjaar gestopt met het diner. Dat liep gewoon niet. Maar als dat park straks klaar is, en de bereikbaarheid weer top, wil ik het graag weer proberen.”

Jan Akkermans: “Er is geen reden meer om weg te blijven”

Zonder oponthoud doorrijden naar een fantastisch opgeknapt binnenstad. Volgens Jan Akkermans, voorzitter van de Groningse afdeling van KHN, kan het niet anders dan dat dit zorgt voor flink meer bezoekers.

Hoge verwachtingen dus?

“Het is goed voor Groningen dat de zuidelijke ringweg nu weer open is, zoveel is zeker. Afgelopen jaren zag je dat vooral mensen uit omliggende dorpen de stad links lieten liggen en in hun eigen woonplaats boodschappen gingen doen of een terrasje pakten. Het aantal bezoekers is daardoor behoorlijk gedaald, terwijl steden als Assen en Leeuwarden juist meer bezoekers kregen. Nu mensen weer zonder oponthoud kunnen doorrijden naar de binnenstad is er geen enkele reden meer om weg te blijven. En dat is natuurlijk goed

nieuws voor horecaondernemers, die hebben door de pandemie al genoeg voor de kiezen gehad.”

Je hebt zelf ook twee hotels. Hebben die te lijden gehad onder de werkzaamheden?

“Dat is een lastige, want op het moment dat wij Corps de Garde en later ook Halbert overnamen, waren de werkzaamheden al in volle gang. We weten dus niet beter. Maar eerlijk? Ik denk niet dat er veel toeristen zijn geweest die vanwege wegwerkzaamheden niet voor een weekendje Groningen kozen. Ik verwacht dat we voor de zakelijke markt wel weer interessanter worden. Congressen, vergaderingen, ik voorzie wel een toename. En gelukkig maar, want van alleen de weekenden redden we het niet.”

Groninger Gidsenteam als motor van de toeristische sector

Waren stadswandelingen tot een paar jaar geleden nog het pakkie-an van de VVV, tegenwoordig zit daar een volwaardig, commercieel bedrijf achter: het Groninger Gidsenteam. Titus Akkermans, founder en eigenaar, windt er geen doekjes om. “We zijn een van de motoren van de Groningse toeristische sector.”

Titus Akkermans (66) doet zijn verhaal vanaf het tuinterras achter hotel Halbert, in de Oude Boteringestraat. De door Akkermans uitgekozen plek – groen, druivenranken en beschut – is geen toevallige. Zoon Jan Akkermans en zijn vrouw Marloes zijn eigenaar van Halbert, evenals van restaurant Blumé en het verderop gelegen hotel Corps de Garde. Nog een paar maanden en dan maakt het Gidsenteam officieel, als BV, deel uit van de overkoepelende hotelgroep Garde Hotels. “We willen groeien, meer, groter, beter. Op deze manier zijn we toekomstproof.”

Het verhaal van Gidsenteam Groningen – 15 medewerkers, waarvan 14 gidsen – begint eigenlijk vrijwel tegelijk met het uitbreken van de pandemie. Tot die tijd waren het Marketing Groningen en de lokale VVV's waar toeristen terecht konden voor een rondleiding of stadswandeling. Een ondergeschoven kindje was het, dat door het uitbreken van de pandemie voor Marketing Groningen niet meer rendabel was. Akkermans, destijds in dienst als een van de gidsen en ondernemend van aard, kon het niet over zijn hart verkrijgen om het Groningse gidsenteam verloren te zien gaan. En dus besloot

hij, toen al ruim de 62 gepasseerd, het dan zelf maar te doen. Zeven gidsen nam hij mee.

In het prille begin organiseerde het bedrijf alleen wandelingen door de binnenstad, maar al gauw kwamen daar rondleidingen en tours door de provincie bij. Te voet, maar ook per bus, boot of met de fiets en op verzoek helemaal op maat. Die uitbreiding van de portefeuille bleek een schot in de roos. “Ik ben bijvoorbeeld afgelopen week vier dagen op pad geweest met een groep van zo'n dertig vrienden uit België. Ze overnachtten in het Prinsenhof en we hebben gefietst in de provincie, geluncht bij Garnwerd en gevaren op het Paterswoldsemeer. Als afsluiting kregen ze een rondleiding door de binnenstad.”

Sector plukt de vruchten

“Ik denk dat deze mannen ieder zo'n 1.000 euro hebben uitgegeven,” rekt Akkermans uit. Wat hij er maar mee wil zeggen: ook andere ondernemers – hotels, restaurants, bootverhuurders – plukken de vruchten van dit soort trips. “De kunst is om bij elk mailtje dat we binnenkrijgen te achterhalen wat de verdere plannen in Groningen zijn. Is er al een hotel geboekt? Een restaurant gereserveerd? Iets bedacht voor een druilerige zondagmiddag? Voor het aanbieden van een volledig programma hebben we veel contact met andere ondernemers.”

“Bescheidenheid van ons afgegooid”

Akkermans durft het Gidsenteam dan ook te omschrijven als een van de economische motoren van de regionale toeristische sector.

Titus Akkermans (in het groen) van het Groninger Gidsenteam. Fotografie: Jan Buwalda

Stellig: “We hebben alle bescheidenheid van ons afgegooid. We zijn goed in wat we doen en groeien alleen maar verder. In 2026 willen we 1.000 gidsen per jaar inzetten, dat is onze stip op de horizon.”

Om die groei te faciliteren, maar ook om een professionaliseringsslag te maken, wordt het Gidsenteam officieel onderdeel van Garde Hotels. “De samenwerking is er nu al”, zegt Akkermans, wijzend op zijn rechterhand Elvira van de Vlag, die in dienst is van Halbert maar bijna fulltime bezig is met plannen, organiseren en het beantwoorden van mail. “Dit is de eerste stap richting verdere groei en continuïteit.”

Als ervaren gidsen kennen Akkermans en zijn collega's de binnenstad op hun duimpje. Verhalen, anekdotes, verborgen pareltjes, hij heeft ze genoeg. Als hij er dan eentje mag noemen? Dan toch het verhaal van de beelden van goden op de Korenbeurs. Zowel Ceres (godin van de landbouw) als Neptunus (god van de zeevaart) werden op een gegeven moment weggehaald voor restauratie. “En wat bleek? Onder het beeld van Ceres lagen graankorrels en onder Neptunus vonden de onderzoekers schelpjes. Prachtig toch?”

Van goed lopende smoothiezaak naar hippe Amerikaanse streetfoodbar

Van links naar rechts: Razi, Ziki en Yama Masoud. Eigen foto.

De broers Yama, Ziki en Razi Masoud, bekend van The Smooth Brothers, zijn een nieuw avontuur gestart. Hun voormalige smoothiebar in de Zwanestraat is omgetoverd tot Yankee Streetfood. “Een ode aan de wereld van de foodtrucks: de keuken fungeert als foodtruck en in de zaak en op het terras wanen gasten zich op een trendy foodtruckfestival.”

De drie broers openden in 2017 in de Zwanestraat de eerste vestiging van The Smooth Brothers. In de coronaperiode bleek het concept een megahit. Tijdens de lockdowns werd er volop gewandeld en ja, dan liefst met een smoothie in de hand. Vanwege het succes breidden de broers uit naar Zernike Campus en Utrecht, én ze openden een tweede vestiging in de Groningse binnenstad, in de Oosterstraat.

“Op dat moment was dat een logische keuze,” blikt Yama Masoud terug. “Maar in de wintermaanden verdeelden de bezoekers zich over de locaties. Twee identieke vestigingen op loopafstand van elkaar bleek niet rendabel.” Daarom werd de zaak in de Zwanestraat, waar het ondernemerssucces begon, gesloten.

Toch konden de broers geen afstand nemen van de locatie. “We hebben een speciale connectie met die plek. Het gaf ons de ruimte om een nieuw idee te ontwikkelen.” Een nieuw plan volgde: Amerikaans streetfood op een vaste locatie. “En

dan juist níet de burgers en frieten die je overal kan krijgen,” benadrukt Masoud.

En zo opende eerder dit jaar Yankee Streetfood de deuren. Door de speakers klinkt pop, hiphop en r&b. Op de kaart staan Amerikaanse lekkernijen zoals hotdogs, donut fried chicken en gemarineerde Buffalo wings. En: door de bakstenen muren met daarop vintage metalen wandplaten van Amerikaanse merken en kleurige foto's van New York, waan je je echt even in de States.

Na de soft opening in april volgde een testperiode waarin het nieuwe menu aan een kritisch publiek werd onderworpen. Inmiddels is het menu helemaal omgegooid. “We hebben geleerd wat mensen lekker vinden,” zegt Masoud. “Goed luisteren naar de gasten en hen laten meedenken, dat vinden we belangrijk.”

Zijn tip voor Groningse ondernemers? “Veel horecazaken beginnen bij de chef en werken dan naar de rest toe. Wij doen dat andersom: we starten met een sterk concept en luisteren naar onze gasten. Dat zie je terug in de aankleding, de muziek en het eten.”

Yankees Streetfood
Zwanestraat 31
www.yankeesstreetfood-groningen.nl

Medicijntester ICON: In Groningen zijn de faciliteiten optimaal

Geneesmiddelenonderzoeker ICON en Groningen lijken onlosmakelijk met elkaar verbonden. Hoewel het Ierse ICON vorig jaar een aantal ondersteunende afdelingen onderbracht in het goedkopere buitenland, blijft Groningen dé plek waar nieuwe medicijnen op onderzoeksdeelnemers worden getest. Dat gebeurt in de kliniek aan de Van Swietenlaan, met 150 bedden de grootste van Europa. “De faciliteiten in Groningen zijn optimaal”, zegt directeur Perry de Jongh.

ICON is wereldwijd het op één na grootste bedrijf ter wereld dat in opdracht van grote farmaceuten medicijnonderzoek verricht. In Nederland werken er bij ICON zo’n 850 mensen waarvan verreweg de meeste, zo’n 600 in totaal, in de kliniek in Groningen.

Toplocatie naast het ziekenhuis

Zo’n zeven jaar geleden verhuisde ICON (eerder Pharma Bio Research en daarna PRA Health Sciences) van Zuidlaren naar de stad. Reden: ICON kreeg de mogelijkheid om pal naast het Martini Ziekenhuis een eigen kliniek te bouwen. “Een unieke kans”, zegt De Jongh, opgeleid als arts en na een carrière in de farmaceutische industrie directeur van ICON in Groningen. “Zo’n plek, zo vlakbij een ziekenhuis, is elders in het land ondenkbaar.”

Groot voordeel van de locatie is de directe verbinding tussen de kliniek en het Martini Ziekenhuis: een tientallen meters lange loopbrug. “In het geval van calamiteiten is het reanimatieteam in een mum van tijd ter plekke.” Nog een pre: er is voor ICON te allen tijde een IC-bed beschikbaar. Beide faciliteiten zijn maar heel zelden nodig, benadrukt De Jongh. “Hoe vaak? Een, hooguit twee keer per jaar. Dan doet zich bijvoorbeeld een allergische reactie voor, waarvoor specialistische hulp noodzakelijk is.”

Eerste onderzoek op mensen

In de kliniek – ‘een klein ziekenhuis op zich’ – vindt alleen eerste fase-onderzoek plaats. Daarbij worden nieuwe medicijnen voor het eerst op gezonde mensen getest om te zien wat het doet in het menselijk lichaam. “Niet de werking van medicijnen wordt getest, maar de impact daarvan op het menselijk lichaam. Omdat de middelen niet eerder op mensen zijn getest, moet de veiligheid optimaal zijn. Daarom zijn we ook zo blij met een plek naast het Martini Ziekenhuis.”

In Groningen worden voor farmaceuten wereldwijd jaarlijks een kleine 60 studies uitgevoerd, op bij elkaar zo’n 2.300 personen. Het gaat om medicijnen tegen ziektes als kanker, alzheimer, AIDS, en tijdens de pandemie: een vaccin tegen corona. “Levensreddende, top of the bill-medicijnen”, omschrijft De Jongh. “Dat laat onze meerwaarde nog maar eens zien: zonder onderzoek geen nieuwe geneesmiddelen.”

Behalve aan de Van Swietenlaan heeft ICON ook nog dertien bedden – de Clinical Research Unit – in het UMCG. Volgens De Jongh gaat het om een unieke samenwerking tussen het UMCG, Triade en ICON. “We maken gebruik van elkaars faciliteiten, kennis en expertise”, zegt hij. Anders dan in de kliniek vinden hier ook onderzoeken plaats bij patiënten. “Patiënten met uiteenlopende medische aandoeningen die moeten verblijven in het UMCG kunnen op vrijwillige basis bijdragen aan de voortgang van het geneesmiddelenonderzoek.”

Medicijnfabriek

De komende jaren zet ICON fors in op groei. Groei van het aantal onderzoeken maar ook groei van de ‘in-house apotheek’.

Directeur Perry De Jongh van ICON.
Fotografie: Jan Buwalda

“Dat laat onze meerwaarde nog maar eens zien: zonder onderzoek geen nieuwe geneesmiddelen”

“Noem het een kleine medicijnfabriek. We kunnen zelf, in hele kleine hoeveelheden, medicijnen maken. Dat doen we nu vooral in opdracht van onze klanten, farmaceuten, maar we willen die faciliteit verder vercommercialiseren. Daar valt nog een hele wereld te winnen.”

Start-up bedenkt AI-assistent LegalMike: “Een juridisch brein”

Juristen lezen en schrijven nogal wat af. En de hoeveelheid documenten die ze door moeten nemen wordt alleen maar groter. De nieuwe AI-assistent van Groningse start-up LegalMike loodst juristen en advocaten door het oerwoud aan informatie.

Waar menselijke juristen vaak tot in de vroege uurtjes moeten doorwerken, kan AI-assistent LegalMike in een oogwenk het volledige Nederlandse recht doorzoeken: meer dan miljoen rechterlijke uitspraken, duizenden wetten en de hele parlementaire geschiedenis.

De juridische AI-assistent werd bedacht door communicatietrainer Frank te Biesebeek, voormalig advocaat Martijn Doornbos en programmeur Maik Bokx. LegalMike is een softwareapplicatie die juridische vraagstukken in elk rechtsgebied kan beantwoorden en snel de meest relevante rechtsbronnen kan analyseren. Bovendien kan de applicatie concepten genereren, zoals een brief of memo. “We hebben echt een juridisch brein ontwikkeld”, zegt Te Biesebeek.

Kunstmatige intelligentie kan volgens de drie oprichters een oplossing bieden voor hedendaagse problemen in het Nederlandse rechtssysteem. “Het werk van juristen bestaat voor een groot deel uit taalbewerking. Denk aan het schrijven van adviezen, contracten en processtukken.”

De hoeveelheid wetten, regels en rechterlijke uitspraken groeit, ziet het drietal. Dit maakt het navigeren door het Nederlands rechtssysteem complex, tijdrovend en kostbaar. En de werkdruk voor juristen wordt groter.

“De applicatie is een hulpmiddel voor de jurist, geen vervanging”

Toegang tot het recht

Tegelijkertijd zien ze hoe de toegang tot het recht in Nederland onder druk staat. “Door bezuinigingen in de sociale advocatuur en de rechtsbijstand wordt het steeds moeilijker voor mensen met een kleine beurs om een advocaat te kunnen betalen.”

Terwijl bestaande tools voor het doorzoeken van rechtspraak maandelijks duizenden euro’s per gebruiker kosten en daarmee alleen toegankelijk zijn voor grotere advocatenkantoren, wil LegalMike beschikbaar zijn voor een breder publiek. “Wij streven ernaar om LegalMike voor een eerlijke prijs aan te bieden, zonder extra kosten voor nieuwe rechtsgebieden. Niet alleen kapitaalkrachtige advocatenbureaus moeten gebruik kunnen maken van dit soort technologie. Wij zijn er voor alle juristen.”

Suits

De naam LegalMike is daarom extra treffend. Het is een verwijzing naar de Netflixserie Suits, waarin hoofdpersoon Mike zichzelf opwerkt tot rechterhand van topadvocaat Harvey. Mike heeft geen rechtendiploma maar kan uit zijn hoofd wetboeken citeren, dankzij zijn fotografische geheugen. En dat niet alleen, Mike heeft een sterk rechtvaardigheidsgevoel en zet zich in voor de kwetsbaren van de samenleving. Dit past bij de missie van LegalMike: ervoor zorgen dat ook mensen met een kleine portemonnee gebruik kunnen maken van een advocaat.

“De applicatie is een hulpmiddel voor de jurist, geen vervanging. Menselijke controle van juridische professionals blijft essentieel”, stelt Te Biesebeek. Maar alsnog kan LegalMike juristen veel tijd besparen door juridisch onderzoek en het schrijfwerk te versnellen. “Bijvoorbeeld, als een cliënt een geschil heeft met zijn huisbaas en de uitspraken over vergelijkbare geschillen verdeeld zijn, kan LegalMike helpen door de beschikbare informatie te analyseren en richting te geven”, zegt hij. De softwareapplicatie versnelt het proces van juridisch onderzoek.

Samenwerkingen in het Noorden

Om LegalMike op touw te zetten werkt LegalMike samen met onder andere Founded in Groningen, een platform dat verschillende start-ups uit Groningen begeleidt. “Zij zien de potentie van onze onderneming en wij kunnen ons netwerk met hulp van Founded uitbreiden.”

Daarnaast werkt LegalMike ook samen met het Groningse advocatenkantoor Yspeert. “Zij helpen ons om de applicatie te verbeteren. Dat doen we door samen de diepte in te gaan op het juridische vlak. Zij kijken of het aansluit bij de vraagstukken waar ze mee te maken krijgen. Het geeft ons vertrouwen dat een vooraanstaand advocatenbureau kansen ziet in de mogelijkheden van generatieve AI.”

Het drietal heeft het voornemen om LegalMike in het eerste kwartaal van 2025 te lanceren.

Frank te Biesebeek (links),
Martijn Doornbos (midden) en
Maik Bokx (rechts) van LegalMike
Fotografie: Stella Dekker

www.legalmike.ai
info@legalmike.ai

Hack050: Gemeente Groningen laat zich hacken

Op dinsdag 22 oktober organiseert de gemeente Groningen voor onder andere ondernemers en studenten het evenement Hack050. Doel? Bewustwording creëren rondom cyberveiligheid, een onderwerp dat steeds relevanter wordt. Tijdens dit event laat de gemeente zichzelf bewust hacken om het belang van online beveiliging te benadrukken.

“Iedereen weet wat hacken is, maar we willen de nadruk leggen op de gevaren en risico's die vaak worden onderschat,” zegt Daphne Dijkhuis,

digital awareness officer bij de gemeente Groningen. “Vooral voor ondernemers is het van cruciaal belang om te begrijpen hoe belangrijk online beveiliging is, vooral in een tijd waarin cyberaanvallen ernstige gevolgen kunnen hebben.”

Tijdens Hack050 zullen vijftien ethische hackers samen met vijftien studenten de digitale omgeving van de gemeente testen op kwetsbaarheden. “Er gaan vast dingen gevonden worden, maar we doen er alles aan om vooraf zoveel mogelijk te dichten,” zegt Dijkhuis. Ze

benadrukt dat er geen risico's verbonden zijn aan deze hackpogingen: “We werken binnen een veilige omgeving en in een vooraf vastgestelde scope, zodat de ethische hackers geen schade kunnen aanrichten.”

In de middag is er een masterclass door Martijn Baalman, medeoprichter van Hacksclusive en de ethical hacker die Microsoft gehackt heeft. Ook zijn er workshops, een hackdemo en cybercrime-specialist Gina Doekhie gaat in op de laatste trends en gevaren.

Aanmelden en meer informatie op:
www.duurzaamdigitaalgroningen.nl
congres@groningen.nl

Ethisch Hacker Martijn Baalman geeft masterclass op Hack050

Ziekenhuizen, financiële organisaties en overheden: ethisch Martijn Baalman onderzoekt met zijn bedrijf Hacksclusive bedrijven om hun zwakke plekken op het gebied van cybersecurity bloot te leggen. Tijdens het evenement Hack050 doet hij iets soortgelijks: dan laat de gemeente Groningen zich door hem hacken.

Wat ga je op Hack050 doen?

“Tijdens Hack050 vertel ik over cybersecurity en over wat ik allemaal tegenkom. Daarnaast krijgen deelnemers een masterclass cybersecurity, waarbij we kwetsbaarheden in de gemeente Groningen proberen te ontdekken. Hack050 is een uniek evenement. Een gemeente is verbonden aan allerlei andere organisaties, zoals de politie, kunst- en culturele organisaties en andere overheden. Dus als de gemeente cybersecurity niet op orde heeft, dan kan dat ook andere organisaties raken.”

Wat zijn de risico's van slechte cybersecurity?

“Als je je cybersecurity niet goed op orde hebt, zijn er allerlei risico's. Een groot risico is dat de data van je gebruikers op straat kan komen te liggen en dat kwaadwillenden bij hun persoonsgegevens kunnen. Maar wat bij bijvoorbeeld gemeenten ook kan gebeuren is dat betaalsystemen gehackt worden. Denk aan een instantie als het UWV. Of dat een afvalstelsel plat wordt gelegd door cybercriminelen. Of dat er meerdere kwetsbaarheden zijn in belangrijke webapplicaties, zoals tijdens Hack the Hague in Den Haag.”

“Soms kom ik iets tegen en denk ik: dit kan toch niet?”

Wat is het belang van ethisch hacken?

“Met ethisch hacken kun je dit soort kwetsbaarheden in de cybersecurity van bedrijven vinden. Cybercriminelen proberen die kwetsbaarheden

in de software ook te vinden, maar maken er dan misbruik van. Als ethisch hacker waarschuw je juist het bedrijf dat je hebt gehackt, zodat ze hun veiligheid kunnen verbeteren.”

Hoe is het gesteld met de cybersecurity van bedrijven?

“De bewustwording over cybersecurity wordt steeds groter, maar toch zijn er een heleboel bedrijven die nog nooit iets met cybersecurity hebben gedaan. Soms loop ik ergens tegenaan en dan denk ik: dit kan toch niet, deze data hoort helemaal niet openbaar te staan. Paspoorten die online staan, adresgegevens die publiek toegankelijk zijn. Zelfs bij de grootste bedrijven en organisaties in Nederland zijn je gegevens als gebruiker niet altijd veilig. Maar ook zijn er vaak mankementen bij startups, die druk zijn geweest met het ontwikkelen van hun product, maar minder zijn toegekomen aan hun online veiligheid.”

Advocaat Jeroen Sprangers werd gehackt

Rein Advocaten & Adviseurs, een advocatenkantoor met zo'n 30 medewerkers in Groningen, Assen, Emmen, werd zo'n 7 jaar geleden gehackt. Doordat er op een linkje in een e-mail werd gedrukt, kregen criminelen toegang tot belangrijke bestanden. Het losgeld: zo'n 100.000 euro in bitcoins.

De hack is inmiddels alweer heel wat jaren geleden, maar nog steeds doet advocaat Jeroen Sprangers, partner bij REIN Advocaten & Adviseurs, regelmatig zijn verhaal. Om andere ondernemers te waarschuwen. Maar ook: om het taboe te doorbreken. “Er heerst een enorme schaamte bij slachtoffers. Terwijl, als er in je bedrijf wordt ingebroken, sein je andere ondernemers toch ook in? Als het hackers zelfs lukt om in het Pentagon te hacken, dan hoef je niet te denken dat het jou niet overkomt.”

Terug naar die bewuste maandagochtend. Het advocatenkantoor had een op het oog zakelijke email ontvangen, maar niets bleek minder waar. Het bleek om ransomware te gaan. Nadat er door een medewerker op een linkje was gedrukt, werden alle bestanden van Rein in no time versleuteld. Om weer toegang te krijgen, zou het kantoor zo'n 100.000 euro in bitcoins moeten betalen.

Selfie van hackers

“We besloten meteen: dat gaan we niet betalen. Je hoort soms van ondernemers die wel overstag gaan, maar 100.000 euro: dat is geen kattenpis. Bovendien geeft het je geen enkele garantie dat je daarna wel bij je bestanden kan. Wij hadden daarnaast het geluk, dat was echt onze redding,

dat we een heel goed back-up systeem hadden. Binnen een paar uur konden we weer aan het werk.”

De belangrijkste les? Sprangers kan het niet vaak genoeg herhalen: awareness. “Je kunt je hele ict-systeem nog zo goed beveiligd hebben, een menselijke fout is zo gemaakt. Bewustwording verkleint die kans. Wees altijd alert op verdachte

“We besloten meteen: we gaan geen losgeld betalen”

mailtjes en schakel bij de geringste twijfel de it-afdeling in. En: er wordt binnen Rein pas geld overgemaakt als daar een dubbele bevestiging voor is. Als ik per mail opdracht tot een overboeking geef, kan ik daar later een bevestigend telefoontje over verwachten.”

Daarnaast worden binnen Rein regelmatig penetratietesten uitgevoerd. Hierbij kruipt een ethische hacker in de huid van een cybercrimineel en probeert op deze manier binnen te dringen tot de site of IT-systemen van een organisatie. Het doel van pentesten is het blootleggen van risico's en zwakheden binnen de geteste omgeving.

De eerste pentest, kort na de hack, liet meteen het belang van awareness zien. De white hackers, die het kantoor had ingeschakeld,

meldden zich onaangekondigd bij de receptie van Rein. Ze toonden hun visitekaartjes met de mededeling dat ze van Sprangers de opdracht hadden gekregen de veiligheid van de servers te checken. “Op een gegeven moment kreeg ik via whatsapp een selfie van drie breeduit lachende mannen in onze serverruimte. Het toonde voor ons nog maar weer eens dat het niet alleen om technische beveiliging gaat, maar dat awareness net zo belangrijk is.”

Losgeld uit Oost-Europa

Rein Advocaten & Adviseurs staat zelf ook regelmatig gehackte bedrijven bij. Samen met

cyberafdelingen van de politie en banken wist het kantoor recent nog een paar ton losgeld terug te halen van cybercriminelen uit Oost-Europa. “Helaas zijn dat uitzonderingen en kunnen ondernemers in de meeste gevallen fluiten naar hun geld”, zegt Sprangers. Er zit daarom maar een ding op: “Zorg dat het jou niet overkomt.”

www.rein.nl

Jeroen Sprangers
Fotografie: Jan Buwalda

Statushouders aan de slag bij Groningse bedrijven

In hun land van herkomst hadden ze een baan als lasser, schoonmaker, werktuigbouwkundig ingenieur of loodgieter, maar hier komen ze maar niet aan het werk. Een gemiste kans, vinden ze bij de gemeente Groningen. Zeker in een krappe arbeidsmarkt. En daarom gaat er dit najaar op bedrijventerrein Zuidoost een project van start waarbij tientallen asielzoekers en statushouders worden gekoppeld aan werkgevers. “Hun motivatie is enorm. Fantastisch om te zien.”

Aan het woord is Onno Smid, directeur van Kwint, fabrikant van hijs- en hefmiddele. Smid heeft in zijn werkplaats aan de Scandinaviëweg al dik anderhalf jaar twee statushouders aan het werk, Rajab uit Afghanistan en Ibrahim uit Oeganda. Beiden wilden ze dolgraag aan de slag, maar de taalbarrière maakte het lastig om een baan te vinden. Daarbij kwam: Ibrahim is slechthorend en had daarmee een extra handicap.

“We kregen vanuit de gemeente de vraag of wij die jongens een plek wilden geven”, blikt Smid terug. “Natuurlijk wilden we dat, iedereen krijgt bij ons een kans.” De match pakte goed uit. “Dit zijn nou echt van die jongens die we graag in ons bedrijf willen hebben. Enorm gemotiveerd, harde werkers, altijd op tijd en ze leveren goed werk. Ze begonnen op nul en werken nu zelfstandig. Dat is toch hartstikke mooi om te zien.”

Als het aan de gemeente Groningen ligt, blijft het niet bij dit ene succesverhaal. Onder de noemer ‘Statushouders aan het werk’ wordt komende tijd ingezet op het koppelen van asielzoekers en statushouders aan werkgevers. Sonja Timmer, afdelingshoofd Werk & Participatie, heeft inmiddels een lijst van tientallen mannen en vrouwen die maar al te graag aan de slag willen. Loodgieters, elektriciens, mensen met een achtergrond in de horeca of schoonmaak, een voormalig eigenaar van een tattoo-shop, een lasser. “Mensen met uiteenlopende achtergronden dus, maar een ding hebben ze gemeen: ze zijn enorm gemotiveerd om weer aan het werk te gaan.”

Voor werkgevers die statushouders en asielzoekers een kans willen geven, snijdt het mes aan meerdere kanten. “Voor bedrijven kan dit dé oplossing zijn voor het personeelstekort”, stelt Timmer.

Ibrahim werkt sinds anderhalf jaar bij Kwint. Fotografie: Jan Buwalda

Een financieel interessante oplossing bovendien, zegt ze, wijzend op verschillende subsidies die er beschikbaar zijn. “Ook niet onbelangrijk: je kunt op deze manier als werkgever het verschil maken. Voor de statushouders, maar ook voor je bedrijf, als sociaal betrokken organisatie.”

De gemeente Groningen zorgt voor begeleiding, taalcursussen of, zoals in het geval van Ibrahim, faciliteiten als een gehoorapparaat. Het is bovendien aan de bedrijven of ze een korte meeloopstage aanbieden of juist een tijdelijke werkplek. Het project start op bedrijventerrein Zuidoost maar ook werkgevers uit de rest van de gemeente kunnen zich aanmelden. Komend najaar staat er nog een informatiebijeenkomst op de agenda.

Voor meer informatie kun je mailen naar statushoudersaanhewerk@groningen.nl.

Asielzoekers en statushouders aan het werk: zo zit het.

Een asielzoeker mag in Nederland werken, maar er is wel een voorwaarde: de asielaanvraag moet minstens zes maanden in behandeling zijn. Werken kan alleen als de werkgever een tewerkstellingsvergunning (TWV) heeft. Er is geen beperking in het aantal weken dat een asielzoeker per jaar mag werken.

Wie van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) een verblijfsvergunning heeft gekregen, een statushouder, heeft dezelfde rechten en plichten als Nederlanders en kan dus aan het werk in loondienst of als zelfstandige.

Tijdelijke Banenwinkel groot succes

Acht weken lang was het dé ontmoetingsplek voor werkzoekenden en ondernemers: de pop-up Banenwinkel in de Zwanestraat. De Banenwinkel was een groot succes, concluderen deelnemende partijen: honderden werkzoekenden stapten even binnen.

De Banenwinkel was een initiatief van INretail in samenwerking met Groningen City Club, Werk in Zicht en gemeente Groningen en werd ondersteund door Bedrijvenverenigingen Groningen, UWV, Horeca Groningen en KHN.

Bezoekers van de winkel werden geholpen een geschikte baan of bijbaan te vinden. Daarnaast konden ze een gratis loopbaanadvies krijgen. De Wall of Talent hing vol met vacatures in de retail, horeca of supermarktenbranche. Dat leidde tot tientallen loopbaangesprekken, maar zorgde ook voor contacten, gesprekken en sollicitaties.

Eric Bos van de Groningen City Club kijkt positief terug: “In korte tijd hebben we laten zien dat je door samen te werken mooie dingen kan bereiken. Een van onze doelen was laten zien hoe leuk het is om te werken in deze drie branches. Er zijn meerdere matches gemaakt en dat is fantastisch!”

De vacatures die nog niet zijn ingevuld, zijn doorgestuurd naar het werkgeversservicepunt UWV, met als doel dat er alsnog een goede match komt.

LIFE Sciences Conference in Forum

In Forum Groningen staat dinsdag 24 september de derde editie van de LIFE Sciences Conference op het programma. Het event wordt georganiseerd door LIFE Cooperative en partners.

Het thema van dit jaar is ‘Data Science for Life Science’. In de life sciences en gezondheidssector spelen data een cruciale rol bij het versnellen van onderzoek en innovatie. Data zijn niet meer weg te denken uit dit werkveld. Tijdens de conferentie delen sprekers zoals arts, onderzoeker en bestuurder Marcel Levi hun laatste inzichten.

Ook zijn er lezingen over het thema. Tijdens het evenement wordt ook de Innovation Award van de LIFE Cooperative uitgereikt aan de innovatie met de meeste impact in Noord-Nederland.

De LIFE Sciences Conference 2024 wordt mede mogelijk gemaakt door gemeente Groningen, de NV NOM en Health Holland, Top Sector Life Sciences & Health.

www.lifecooperative.nl

VAN-Jorn groeit verder met kant-en-klare campers

De Groningse camperbouwer VAN-Jorn heeft de handen ineengeslagen met mobiliteitsproducent Nefkens en biedt daarmee nu ook kant-en-klare campers aan. De campers zijn te zien in showrooms in Nieuwegein en Den Bosch.

De snelgroeende scale-up VAN-Jorn bouwde aanvankelijk alleen maar buscampers op bestelling en op maat. Daarvoor staat een levertijd van zes maanden. “Omdat mensen soms niet zo lang willen of kunnen wachten, hebben we besloten om exclusief via Nefkens voorraadmodellen aan te gaan bieden”, vertelt oprichter Jorn Hofman.

Unieke buscampers

De buscampers van VAN-Jorn zijn opgebouwd uit losse interieurstukken: modules. De interieurstukken zijn bevestigd aan de rails die in de wand en het plafond zijn verwerkt. Met dit systeem kan in principe elke mogelijke indeling en samenstelling worden gecreëerd. Daarnaast heeft de samensteller ook de keuzevrijheid om de kleur van het interieur te kiezen, en wordt de eigen vloer, meubelstoffering en gordijnstof uitgekozen.

“Elke camper die bij VAN-Jorn de productiestraat uitrolt is uniek, we hebben nog nooit twee dezelfde campers gebouwd. Dat hebben we ook voor de ready-to-ride modellen doorgevoerd”, zegt Hofman. “Al deze modellen hebben een eigen unieke blueprint. Een eigen indeling, kleurstelling, accessoire en optielijst.”

Alle ready-to-ride modellen zijn gebaseerd op een nieuwe Peugeot Boxer bestelwagen met vaste stahoogte.

www.vanjorn.com
info@vanjorn.com

De klus der klussen is geslaagd, met dank aan 'ongekende saamhorigheid'

Voor Groningen Bereikbaar zit de klus der klussen erop: de zuidelijke ringweg is weer open. Tijd voor een terugblik ('de saamhorigheid in Groningen is ongekend groot'), maar ook voor een blik vooruit. Want, hoe nu verder met de organisatie die het lukte om de stad zonder al te veel kleerscheuren bereikbaar te houden?

René Schripsema, sinds 1 april 2023 directeur van Groningen Bereikbaar, begint met een compliment. Voor zijn eigen organisatie, maar vooral voor alle bewoners, forenzen, organisaties, bedrijven en instellingen die zich afgelopen jaren hebben ingezet om te voorkomen dat de wegen in de stad hopeloos vast zouden komen te staan. "Het heeft mij, ons allemaal, positief verbaasd en verrast hoe iedereen de schouders eronder heeft gezet. Typisch Gronings, denk ik: de saamhorigheid is hier heel groot. Ik vraag me oprecht af of zo'n grootscheepse klus ook elders zo goed zou zijn geslaagd."

Nachtmerriescenario's bleven uit

Eerlijk is eerlijk: Schripsema en zijn 25 collega's zaten voorafgaand aan Operatie Ring Zuid nog best in spanning. Scenario's als een gridlock, waarbij het verkeer urenlang geen kant op kan, en hulpdiensten die muurvast staan, leken meer dan reëel als het autogebruik niet fors verminderd zou worden.

Die nachtmerriescenario's bleven uit. "Sterker nog", zegt Schripsema, "we zijn niet eens in de buurt van een gridlock geweest. Er hebben zich een paar serieuze en grote opstoppingen voorgedaan, maar die waren stuk voor stuk gerelateerd aan een ongeval of de Euvelgunnerbrug die open bleef staan."

En de 20 procent reductie, waar vol op in werd gezet, is die gehaald? "Auto's tellen was onbegonnen werk. We hebben wel afname van verkeer gezien op de toegangswegen van en naar Groningen en op de andere ringwegen in de stad juist weer meer verkeer. Door verkeersmaatregelen, zoals doseren, kon het verkeer in de stad voldoende doorstromen."

René Schripsema: "De saamhorigheid is hier heel groot. Ik vraag me oprecht af of zo'n grootscheepse klus ook elders zo goed zou zijn geslaagd."

Kaartje als bedankje

Al met al kijkt Schripsema 'supertevreden' terug op de ombouw van Ring Zuid, het project dat al in 2018 van start ging. "En gelukkig zijn we niet de enige die met een goed gevoel terugblikken", zegt hij, wijzend op een handgeschreven kaartje op het kantoor van Groningen Bereikbaar. "Er werd, uiteraard, ook veel gemopperd, zeker online. Maar we hebben ook veel positieve reacties gekregen. We werden ook gebeld, vooral door de wat oudere reizigers: "hoe kom ik bij het UMCG?" Dat je dan na afloop zo'n kaartje als bedankje krijgt, is natuurlijk een groot compliment."

De zuidelijke ringweg mag dan wel weer open zijn, de taak van Groningen Bereikbaar zit er voorlopig nog niet op. "Onze opdracht loopt tot eind 2025. Er komen tenslotte nog best wat uitdagingen

aan, waaronder een grote spoorstremming in het voorjaar van 2025. Een spoorstremming van 51 dagen; dat is ongekend. En ook ligt er nog veel werk op het gemeentelijke wegennetwerk én natuurlijk de aanleg van het nieuwe Zuiderplantsoen."

En na 2025? Dat blijft nog even de vraag. "We hebben een groot netwerk en een mooie samenwerking met bedrijven en instellingen. Daar zien we voor de toekomst nog wel kansen, bijvoorbeeld op het gebied van duurzame mobiliteit."

Zover is het nog niet, first things first. "We gaan het komende anderhalf jaar nog even door met waar we mee bezig waren. We zijn er bijna, maar nog niet helemaal."

Ring Zuid weer open: nu de puntjes op de i

Het was een megaproject, waarvan de allergrootste hobbel nu genomen is: de zuidelijke ringweg is weer open. Maar dat we met z'n allen nu over de nieuwe ringweg kunnen rijden, wil nog niet zeggen dat de hele klus helemaal geklaard is. Komende weken en maanden worden er op verschillende plekken in de stad nog puntjes op de i gezet. Het goede nieuws: de overlast daarvan valt mee. "De stad wordt er alleen maar nog weer mooier van."

De nieuwe zuidelijke ringweg mag dan wel klaar zijn, op verschillende plekken in de stad liggen nog steeds restanten van de oude weg of moeten nieuwe stukken van gemeentelijke

straten en wegen nog opnieuw ingericht worden. Het zijn geen ingrijpende klussen, die voor langere tijd hinder veroorzaken, maar: het moet wel even gebeuren, stelt Joris Hoogenboom, projectleider bereikbaarheid.

Direct na de opening van de vernieuwde ringweg is al de onderdoorgang bij de Paterswoldseweg aangepakt en komende tijd wordt nog gewerkt aan de Brailleweg. Ook de 12 meter hoge wand van de tijdelijke weg die jarenlang bij de Meeuwerderbaan stond, is nu weg. Een mijlpaal voor de bewoners, al ligt deze weg er nog tot het voorjaar uit vanwege werkzaamheden aan de riolering. "Zij kijken straks uit op het nieuwe, groene Zuiderplantsoen", zegt Hoogenboom.

Dat park, dat een plekje heeft bóvenop de verdiepte ring, is nog niet helemaal klaar. De grond ligt er, maar het groen, de wandelen en de fietspaden en de verdere inrichting staan voor komende maanden op de agenda.

Een grote klus ligt er nog bij de Hereweg, waar het verkeer nu over de ringweg heenrijdt in plaats van eronder door. Het viaduct van de oude ringweg herinnert nog aan de oude situatie, maar niet meer voor lang. Vanaf half oktober wordt er gewerkt aan het slopen van het viaduct en de nieuwe inrichting van dit stukje weg. Omdat er ook een oude waterleiding moet worden vervangen, die behoorlijk diep in de grond ligt, moet er flink gegraven worden. Alle werkzaamheden bij elkaar zorgen ervoor dat de Hereweg ter hoogte van de nieuwe ringweg tot het einde van het jaar dicht is voor autoverkeer. Fietsers kunnen er nog wel langs.

Nu de nieuwe zuidelijke ringweg in gebruik is genomen, kan er ook worden gestart met het afbouwen van de Esperanto-tunnel, op de plek van de voormalige spoorwegovergang bij de Esperantostraat. Fietsers en voetgangers kunnen dankzij de tunnel vanaf eind maart 2025 van de Oosterpoortbuurt naar de Herewegbuurt. De tunnelbak onder het spoor ligt er al sinds 2017, vertelt Hoogenboom: die werd geplaatst tijdens de treinvrije periode dat jaar. "En nu is het eindelijk zover dat de tunnel bruikbaar kan worden gemaakt."

De tunnel gaat niet alleen onder vier sporen door, maar ook nog eens onder de Helperzoom en de Verlengde Lodewijkstraat. Een behoorlijk lange tunnel dus, en juist daarom komen er bijzondere uitgangen, vertelt Hoogenboom. "De uitgangen lopen schuin weg, daardoor valt er meer licht binnen en is de tunnel gevoelsmatig minder lang."

Joris Hoogenboom. "Ring Zuid is open, maar er moet komende maanden nog wel wat werk verricht worden."
Fotografie: Sisi van Halsema

Groningen Bereikbaar stimuleert duurzaam reizen “Niet autootje-pesten, wél kijken naar kansen”

“Groningen Bereikbaar is dé partij als het gaat om communicatie over verkeershinder in Groningen. Maar wat veel minder mensen weten is dat we ook bedrijven adviseren op het gebied van duurzame mobiliteit: hoe zorg je ervoor dat medewerkers duurzamere keuzes maken?”, zegt mobiliteitsadviseur Sanne Bonekamp.

Met de bus of trein, op de fiets, een deelfiets of elektrische deelauto: mobiliteitsadviseur Sanne Bonekamp kan nog wel even doorgaan. Er zijn zoveel opties om op een duurzame manier naar je werk te gaan. En als werkgever kun je er ook nog eens profijt van hebben als je werknemers duurzamer reizen. Maar hoe krijg je mensen zo ver?

Bij Groningen Bereikbaar hebben ze zo hun methodes, want de organisatie deed er de afgelopen tijd alles aan om mensen te stimuleren om duurzaam te reizen. Dat was belangrijk om tijdens Operatie Ring Zuid een verkeersinfarct te voorkomen. Maar nu de ringweg klaar is, gaat Groningen Bereikbaar door. De organisatie geeft advies door de hele provincie Groningen over milieubewust vervoer. Goed voor het tegengaan van verkeershinder, maar ook voor de overgang naar een klimaatneutrale samenleving.

Een van de methodes die Groningen Bereikbaar gebruikt is de zogenaamde mobiliteitsanalyse. Dit programma werkt op basis van postcodes van medewerkers en toont allerlei reisoptyes. Ook laat het programma zien wat de mogelijke effecten zijn van duurzaam reizen op kosten, reistijden, CO₂-uitstoot, de hoeveelheid parkeerplekken en de vitaliteit van de medewerkers. Met behulp van de scan kun je bijvoorbeeld zien hoeveel CO₂ je bespaart als medewerkers die op minder dan vijf kilometer afstand wonen met de fiets zouden komen. Of je kunt zien

hoeveel je bespaart als je een extra thuiswerkdag invoert voor je medewerkers.

De tool is interactief: je kunt hem als werkgever precies op je wensen afstemmen. Wil je dat meer medewerkers met het openbaar vervoer gaan? Dan kun je in het programma instellen wanneer dit nog een accetabel alternatief is voor de auto, bijvoorbeeld bij een extra reistijd van maximaal 15 minuten. Het programma berekent vervolgens voor hoeveel werknemers dit het geval is.

Met de adviezen en mobiliteitsanalyse helpt Groningen Bereikbaar werkgevers om te voldoen aan nieuwe wetgeving. Bonekamp legt uit: “Sinds 1 juli geldt de wet Rapportageverplichting werkgebonden personenmobiliteit: bedrijven met meer dan honderd medewerkers moeten het zakelijke verkeer en woon-werkverkeer van hun personeel administreren en erover rapporteren. Met onze mobiliteitsanalyse verzamel je niet alleen de data, maar vertaal je de data ook naar concrete acties. Kortom, onze methode geeft handelingsperspectief.”

“Maar dat niet alleen, met onze adviezen bereid je je bedrijf ook voor op een duurzame toekomst én word je een aantrekkelijke werkgever. Er wordt bijvoorbeeld geadviseerd over reiskostenvergoedingen, of een toereikende vergoeding voor een elektrische fiets of het verstrekken van een NS-Business Card.” “Met ons advies willen we bedrijven helpen de eerste stap te zetten”, vertelt Bonekamp. “Het is altijd maatwerk. Voor het ene bedrijf is het makkelijker om bepaalde maatregelen te nemen dan voor het andere bedrijf. We zijn geen autootje-pesters. Het autobezit bij mensen in de provincie is nou eenmaal groot en het openbaar vervoer is niet overal een toereikend alternatief. Wij kijken met de werkgevers wat wél mogelijk is.”

Met de Mobilityanalyst helpt Sanne Bonekamp bedrijven met duurzame mobiliteit.

“Met ons advies willen we bedrijven helpen de eerste stap te zetten”

www.groningenbereikbaar.nl
s.bonekamp@groningenbereikbaar.nl

Groningen zet in op deelmobiliteit

De provincie Groningen zet komende jaren, samen met de provincies Friesland en Drenthe en Groningen Bereikbaar, met het programma Deel'n fors in op het stimuleren van deelmobiliteit. En niet zonder reden. Of het nu gaat om het delen van auto's, fietsen, busjes, scooters of zelfs bakfietsen, de voordelen zijn legio.

“Het delen van een vervoersmiddelen is een vrij nieuwe vorm van mobiliteit”, zegt Han-Paul van Westing, van deelmobiliteitsspecialist Deesy uit Bedum. Van Westing onderzocht in opdracht van de drie noordelijke provincies en Groningen Bereikbaar wat er in het Noorden al gebeurt op het gebied van deelmobiliteit en vooral: welke kansen er nog liggen, zowel voor bewoners, bedrijven als bezoekers.

Als een van de belangrijkste conclusies en inzichten noemt Van Westing dat de interesse in het delen van voertuigen groot is. Sterker nog, maar liefst een op de drie mensen zou het best zien zitten om een auto te delen met de buurt of buurman óf juist de deelauto van het werk ook in het weekend een keer te gebruiken.

“Dat laat zien dat er nog een hele wereld te winnen is. Er gebeurt al een hoop op het gebied van deelmobiliteit, maar je ziet in de praktijk ook dat veel projecten het om wat voor reden dan ook niet redden”, stelt hij. En juist daar ligt komende jaren een taak voor de overheden, Groningen Bereikbaar en de regio Groningen-Assen.

Het plan is niet dat zij – uitzonderingen op het gebied van bijvoorbeeld deelfietsen daargelaten – nieuwe vormen van deelmobiliteit initiëren, het gaat vooral om een adviserende, begeleidende en coachende rol.

Maar waarom die focus op deelmobiliteit? Dat heeft volgens Van Westing alles te maken met de voordelen ervan. Milieutechnisch, maatschappelijk, maar ook financieel. “Voor consumenten is het bezit van een auto een behoorlijke kostenpost. Je hebt te maken met afschrijvingen, verzekeringen, noem maar op. Allemaal kosten die je niet hebt bij het delen van een voertuig.”

Werkgevers

Ook voor grote werkgevers en bedrijven liggen er kansen. Van Westing wijst op de nieuwe CO₂-rapportageverplichting die sinds 1 juli geldt voor bedrijven met meer dan 100 werknemers. Ze zijn niet alleen verplicht de CO₂-uitstoot van het woon-werkverkeer en zakelijke ritten bij te houden, maar ook om die uitstoot komende jaren naar beneden te brengen. Groningen Bereikbaar kan bedrijven daarbij ondersteunen, met een rol voor deelmobiliteit. “Enerzijds door de fossiele vloot van deelauto's te vervangen door elektrische wagens maar ook door het zo te regelen dat medewerkers 's avonds of in het weekend ook in die auto's kunnen rijden.”

“Maar liefst een op de drie mensen zou het best zien zitten om een auto te delen met de buurt of buurman”

Wat er momenteel al gebeurt op het gebied van deelmobiliteit in Noord-Nederland is te vinden op deelmobiliteit.nu, een platform uit de koker van Van Westing's Deesy. De site laat per noordelijke gemeente – veertig in totaal – het aanbod en beleid zien.

Niet de zoveelste blokkendoos, maar een duurzaam visitekaartje

Toen Syplon een paar jaar geleden toe was aan een nieuw kantoorpand, wist directeur Alexander Bleker: ons nieuwe kantoor wordt duurzaam en circulair. Dat is gelukt, want je kunt het zo gek niet bedenken of Syplon heeft het: aardwarmte, driedubbel glas, LED-verlichting, zonnepanelen, isolatiemateriaal van cellulose (een stof die gemaakt wordt van oud papier). En het gebouw is volledig gasloos.

Syplon is een adviesbureau dat nieuwbouw- en verbouwprojecten en onderhoudsprojecten coördineert. Daarnaast geeft het bureau advies op het gebied van energiegebruik en duurzaamheid. Toen het tijd was voor een nieuw kantoorgebouw was het daarom extra belangrijk het goede voorbeeld te geven.

Alexander Bleker van Syplon
Fotografie: Jan Buwalda

Syplon ontwierp het kantoorpand en de inrichting zelf en vervulde ook de rol van hoofdaannemer en projectontwikkelaar. Het voorbereiden en ontwerpen duurde een jaar en de bouw zeven maanden. Voor de financiering is onder meer gebruikgemaakt van Fonds Nieuwe Doen, een fonds gericht op verduurzaming, waarbij ondernemers geld kunnen lenen tegen gunstige voorwaarden.

“We wekken net zoveel energie op als we verbruiken”

“Het pand moest ons visitekaartje worden”, zegt directeur Alexander Bleker. En daar is Syplon aardig in geslaagd. Een schoolvoorbeeld op gebied van duurzaamheid, zou je het zelfs kunnen noemen. Om het gebouw 's winters te verwarmen en 's zomers te koelen wordt aardwarmte gebruikt. Daarbij wordt water van 160 meter diepte gebruikt, dat rondgepompt wordt door een warmtepomp. Het binnenklimaat wordt per vertrek geregeld, zodat ruimtes niet voor niks verwarmd, gekoeld of geventileerd hoeven te worden.

Dankzij de zonnepanelen is het gebouw energieneutraal. “We wekken net zoveel energie op als dat we verbruiken.” Daarnaast bestaat het gebouw uit herbruikbare en demontabele materialen. Een extra motivatie voor een circulair kantoorgebouw was de locatie. “We zitten met ons kantoor aan natuurgebied de Hunze. Dat heeft ons geïnspireerd, we wilden niet de zoveelste blokkendoos op een industrieterrein zijn, maar iets wat bij het gebied zou passen.”

Fotografie: Jan Buwalda

Om het gebouw heen zijn geen tegels te zien, maar waterdoorlatende bestrating. Het water wordt op eigen terrein opgevangen. “Wij lozen regenwater niet in het riool, maar het komt in een wadi: een soort ondiepe sloot, die water kan opvangen en langzaam weg kan laten zakken in de bodem.” Daarnaast is er een insectenhotel en is het pand omringd met bloemen en planten: ook goed voor de biodiversiteit want in de zomer vliegen de bijen, vogels en vlinders er hier lustig op los.

www.syplon.nl
info@syplon.nl

Hotel The Happy Traveler: groen loungen op Gronings dakterrassen

GRONINGEN
WERKT SLIM

Verstopt in de Kleine Kromme Elleboog in hartje Groningen zit een hotel met een pareltje van een dakterras: zachte loungebanken, fonkelende lichtjes en exotische cocktails. Je waant je er even op Ibiza. Leuk om te weten: het kleurrijke terras is niet alleen voor gasten van het hotel, maar iedereen kan er gezellig komen aanwaaien.

The Happy Traveler werd opgericht in 2021. Het hotel telt 48 hotelkamers en herbergt gasten uit alle windstreken. En het is niet alleen een leuk hotel met een gaaf terras: slaap je er een nachtje, dan draag je indirect bij aan een groenere wereld. Het is bijvoorbeeld het eerste hotel in Groningen dat meedoet aan Hotels for Trees, waarbij je een kamerschoonmaak kunt overslaan om in ruil daarvoor een boom te doneren. Maar het hotel maakte de afgelopen tijd nog veel meer duurzame stappen.

Voorheen werden op de locatie van het hotel kamers verhuurd aan internationale studenten, maar de gemeente wilde niet dat het pand gebruikt werd voor woningen. Dan maar een hotel, dacht eigenaar Erik Vos. Hij en manager Rick Roelfsema hadden beiden geen achtergrond in de hotellerie, maar het pakte goed uit.

Ze knapten de voormalige woonruimtes op tot hotelkamers. “Hoewel we destijds al wel aandacht hadden voor duurzaamheid, wilden we graag meer doen”, vertelt Roelfsema. Toen Roelfsema afgelopen voorjaar in aanraking kwam met Groningen Werkt Slim, raakte hij geïnspireerd. Het was voor hem een duwtje in de rug om het hotel verder te verduurzamen en aan de slag te gaan met energiebesparing.

Kort daarop kreeg hij bezoek van een energieadviseur van Groningen Werkt Slim. Het hotel kreeg een gratis warmtescan. Bij zo'n scan wordt met een infraroodcamera in kaart gebracht waar warmte weglekt. Op de camera kun je aan de hand van kleuren zien wat de temperatuurverschillen in de ruimte zijn.

“Met zo'n warmtescan word je met je neus op de feiten gedrukt”, zegt Roelfsema. “Op de warmtescan zie je bijvoorbeeld dat bij een buitendeur de tochtstrippen niet goed afdichten. Of je ziet dat er warmte verloren gaat bij de glaskoepels in het dak. Of dat

Rick Roelfsema op het dakterras, middenin de Groningse binnenstad
Fotografie: Jan Buwalda

bepaalde leidingen niet geïsoleerd zijn.” Daarnaast kreeg het hotel advies over hoe er energiebesparende maatregelen konden worden doorgevoerd.

Aan de hand van de warmtescan en het advies gingen ze aan de slag: de tochtstrippen zijn al vervangen; de leidingen worden opnieuw geïsoleerd; het hele gebouw krijgt ledverlichting; de glaskoepels worden voorzien van een extra laag glas voor isolatie. Daarnaast heeft het hotel een nieuw aansturingssysteem voor de verwarming waarbij de ketels gestuurd worden op basis van de kamer- en buitentemperatuur.

“We vinden het belangrijk een steentje bij te dragen. Als je naar één huishouden kijkt, dan heb je minder impact. Maar als hotel zijn we vijftig kleine huishoudens bij elkaar. En dan kun je echt een verschil maken.”

Maar volgens hem heeft het ook financiële voordelen. “Er is een hoop te besparen door bijvoorbeeld beter te isoleren, en door minder te hoeven stoken.” Maar dat niet alleen, ook gasten vinden het belangrijk. “Mensen letten er toch op.”

www.thehappytraveler.nl
Kleine Kromme Elleboog 5

Nieuwe wet over milieu-impact grote bedrijven raakt ook mkb'ers

Een nieuwe Europese wet verplicht grote bedrijven om jaarlijks te rapporteren over hun impact op de samenleving en het milieu. Deze maatregel raakt niet alleen die grote bedrijven, maar ook het mkb.

Grote bedrijven moeten straks transparanter zijn dan ooit tevoren over hun impact op klimaat en samenleving. Hun CO₂-uitstoot, milieuvuiling, de kosten om hun broeikasgasemissies terug te dringen: alles moet straks openbaar en vastgelegd. Maar de verplichte duurzaamheidsrapportage raakt niet alleen die grote bedrijven: ook het midden- en kleinbedrijf krijgt ermee te maken.

Peter Wind, oprichter van het Groningse onderzoeks- en adviesbureau Alexander Impact, legt uit: "De nieuwe wet, de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), geldt al in boekjaar 2024. Grote bedrijven moeten volgens de wet niet alleen rapporteren over CO₂-uitstoot en materiaalgebruik, maar ook over de impact op mensen en de samenleving."

Hoewel de wet gericht is op grote bedrijven, worden ook kleinere bedrijven erdoor geraakt: "Grote organisaties moeten namelijk ook hun toeleveranciers meenemen in hun rapportages," benadrukt Wind. Deze mkb-bedrijven moeten daarvoor essentiële informatie aanleveren.

"Voor mkb'ers is de nieuwe wet daarmee een grote uitdaging," zegt Wind. "Ze hebben vaak niet de middelen om uitgebreide rapportages te maken of om personeel aan te nemen dat zich volledig op duurzaamheid kan richten."

"De beste marketing die je kunt hebben"

Groningen Werkt Slim (GWS) schiet mkb-bedrijven te hulp. Met advies over hoe zij energie kunnen besparen én met de

Milieubarometer. Die barometer geeft inzicht in de CO₂-uitstoot van een bedrijf, bijvoorbeeld door het gas- en elektraverbruik en het woon-werkverkeer te monitoren. Alleen dit kalenderjaar nog krijgen Groningse ondernemers het startabonnement ter waarde van € 249,- gratis.

Een van de kleinere organisaties die met de Milieubarometer werkt, is stichting WerkPro. WerkPro zet zich in om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer aan het werk te krijgen. De stichting biedt werkervaring en dagbesteding aan op plekken zoals kringloopwinkels, fietsenstallingen, zorgboerderijen en horecaondernemingen.

Op de troepen vooruit

Mede dankzij de hulp van Groningen Werkt Slim, loopt WerkPro op de troepen vooruit als het gaat om het bijhouden van milieu-impact. "Duurzaamheid zit verweven in ons DNA," zegt Jildou de Jong, projectadviseur circulariteit en duurzaamheid bij WerkPro. Hoewel WerkPro pas twee maanden bezig is met het invoeren van de gegevens, is het team enthousiast over de eerste resultaten.

Het verzamelen van de gegevens vormt soms nog wel een uitdaging. "Soms is het een puzzel om alle benodigde gegevens te vinden, zoals informatie over het restafval en de juiste keurmerken", vertelt De Jong. Hoewel een groot deel van de gegevens nog gebaseerd is op schattingen, ziet ze veel potentie in de inzichten die de Milieubarometer biedt.

De samenwerking met GWS is belangrijk voor WerkPro. Twee jaar geleden begon de stichting met een paar snelle energiebesparende maatregelen, zoals het plaatsen van tochtstrips, LED-verlichting en radiatorfolie, om hun panden te verbeteren. En als het aan WerkPro ligt, is het einde nog niet in zicht.

Manier om zich te onderscheiden

WerkPro laat zien dat de nieuwe wetgeving ook kansen biedt. Peter Wind licht dit toe: "Bedrijven moeten de CSRD niet alleen zien als een wettelijke verplichting, maar ook als een kans om hun duurzaamheid en maatschappelijke impact te verbeteren. Met de juiste aanpak en ondersteuning kunnen deze verplichtingen zelfs worden omgebogen naar kansen."

Vooraf voor kleinere bedrijven kan de CSRD een manier zijn om zich te onderscheiden. "Als je als mkb'er transparant bent over je duurzaamheidsprestaties, kun je je positioneren als een aantrekkelijke partner voor zowel klanten als andere bedrijven," legt Wind uit. "Het is de beste marketing die je kunt hebben."

www.werkpro.nl
info@werkpro.nl
www.milieubarometer.nl/nl/aanmelden/Groningen

Deur dicht, winkel open: "We hebben nu veel meer aanloop"

Aline Bus, eigenaresse van vintagewinkels Onder de Linde en Tien, onderneemt graag zo duurzaam mogelijk. Sinds vorig jaar heeft ze een nieuw wapen in de strijd: een bordje aan de (dichte) deur met de tekst 'Welkom. Wij zijn open. De deur is dicht om energie te besparen'. Het bordje blijkt zijn vruchten af te werpen. "We hebben meer aanloop. Mensen zien nu duidelijker dat de winkel open is", zegt Bus. De bordjes, die de kou buiten moeten houden, zijn gratis op te vragen via Groningen Werkt Slim.

Dik tien jaar geleden opende Bus in de Steentilstraat haar eerste vintagewinkel: Onder de Linde. Hier hangen vooral unieke en bijzondere vintage-items in de rekken: van een wollen mantelpakje uit de jaren '50 tot een stijlvolle zijde jurk uit de jaren '60. Door een grote verbouwingsopruiming, waarbij een deel van de collectie was afgeprijsd tot 10 euro, kwam ze op het idee voor Tien, een unieke en hippe vintagewinkel waar alle kledingstukken 10 euro per stuk kosten. Tien zit naast Onder de Linde.

Zo lang Bus zich kan herinneren, heeft ze in de herfst en winter de deuren van haar winkels dicht. "Dat doe ik heel bewust, om energie te besparen. Dat is voor mij ook iets heel logisch, zo ben ik opgegroeid; wees zuinig met wat je hebt." Toch heeft ze pas vorig jaar via Groningen Werkt Slim het bekende 'winkel open/deur dicht-bordje' aangevraagd. Een uitkomst, zo ervaart ze nu. "Die deur had ik toch al dicht. Maar door het bordje zien mensen wel duidelijker dat we open zijn. Ik merk echt dat we nu meer aanloop in de winkel hebben dan daarvoor."

De dichte winkeldeuren zijn voor Bus niet de enige manier om zo duurzaam mogelijk te ondernemen. Om te beginnen is vintage kleding zélf natuurlijk al duurzaam. Bus: "De kledingindustrie is enorm vervuilend, zo niet de meest vervuilende industrie. Wist je dat bij de productie van een enkele jeans alleen al 7.000 liter

water nodig is?" En nog een feitje: "Ik heb weleens uitgerekend dat van alle tweedehands katoen dat ik bij Onder de Linde verkoop er zoveel water wordt bespaard dat iemand daarvan 465 jaar lang dagelijks kan douchen."

Verder probeert Bus haar steentje bij te dragen door alleen maar LED-verlichting te gebruiken en zo min mogelijk afval te produceren. Kapotte en onverkochte kleding gooit ze niet weg, maar

bringt ze naar Goud Goed. "Het gaat denk ik om zo'n 25 kilo aan kleding per kwartaal. Via Goud Goed krijgt het textiel een tweede leven: het wordt gerecycled tot bekleding voor kantoormeubilair. Circulariteit ten top dus."

Wil je ook het 'winkel open/deur dicht-bordje' aanvragen?
Stuur dan een mail naar info@groningenwerktlim.nl

UMCG innoveert zorg met AI en ChatGPT

De druk op de gezondheidszorg neemt komende jaren alleen maar verder toe. Om de zorg te verbeteren én efficiënter te maken, is de inzet van technologieën als kunstmatige intelligentie (AI) onmisbaar. Niet voor niets heeft het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) het Data Science Center in Health (DASH) opgericht. Dit is een innovatiehub die gericht is op het integreren van data science en kunstmatige intelligentie (AI) in de gezondheidszorg.

“Deze technologieën hebben veel in hun mars” stelt Bart Scheerder, business developer bij DASH. “Ons doel is om het data science- en AI-niveau in de volle breedte van onze organisatie omhoog te brengen.” En dat moet snel ook: “Data science en AI kunnen een sleutelrol spelen bij het vraagstuk hoe we het beroep van zorgprofessionals weer aantrekkelijker kunnen maken en tegelijk ervoor kunnen zorgen dat we het groeiende aantal patiënten met de huidige, of zelfs krimpde bezetting kunnen blijven bedienen.”

Gebruik van AI in de zorg

Technologie is essentieel om de zorg te verbeteren en efficiënter te maken, benadrukt Scheerder. Vooral gezien de voorspelling dat in 2040 één op de vier werkenden in Nederland actief zou moeten zijn in de zorg om de zorg voor elke Nederlander bereikbaar te houden. “We moeten de technologie omarmen om de toenemende druk op de zorg te verlichten.”

Een van de concrete voorbeelden van AI-toepassingen binnen de zorg is het gebruik van generatieve AI-modellen zoals ChatGPT. Deze technologie wordt bijvoorbeeld ingezet om artsen te ondersteunen bij het online beantwoorden van vragen.

Daarnaast kan het gebruik van AI-modellen ook de administratieve lasten van zorgverleners verminderen. “Artsen hoeven bijvoorbeeld alleen nog de samenvatting die gegenereerd wordt door AI door te lezen, in plaats van na een lange werkdag uitgebreid de patiëntendossiers voor de volgende dag voor te bereiden,” legt Scheerder uit. “We zitten hiermee nog in de pilotfase, maar het belooft veel goeds. De technologie kan dit proces transformeren.”

Bart Scheerder van DASH ziet volop mogelijkheden voor AI in de zorg
Fotografie: Jan Buwalda

Kansen voor innovatie

Naast de interne toepassing van data science en AI, ziet DASH ook een belangrijke rol voor Groningse ondernemers. “Groningen staat bekend als een sterke IT-stad,” stelt Scheerder. “Wij willen deze expertise uitbreiden naar de life sciences-sector.” Het innovatielab van DASH biedt bedrijven de mogelijkheid om prototypes en concepten te ontwikkelen die de zorg kunnen verbeteren.

Scheerder benadrukt de wederzijdse voordelen van samenwerking tussen het UMCG en lokale bedrijven. Innovatie in de zorg is complex door strenge regelgeving en de dynamiek van het zorgproces, maar Groningse bedrijven kunnen daar een cruciale rol in spelen. Scheerder: “Met de snelheid waarop deze technologie zich ontwikkelt, is het belangrijk dat we deze kansen nu grijpen. Bedrijven die affiniteit hebben met de zorg en bereid zijn om te investeren, kunnen hier veel bereiken.”

Over DASH

DASH streeft ernaar de zorgprofessional, zorgonderzoeker en zorginnovator van de toekomst op te leiden en te ondersteunen, om zowel de kwaliteit als efficiëntie van de zorg te verbeteren.

DASH is opgezet rond een multidisciplinair team van experts in machine learning en AI, klinische toepassingen van AI, e-health, klinische databases en de ethische, juridische en maatschappelijke impact van AI. Het team werkt nauw samen met collega's binnen het UMCG en daarbuiten, om de zorgprofessional, zorgonderzoeker en zorginnovator van de toekomst op te leiden en te ondersteunen.

www.umcgresearch.org/w/dash

Nieuw in Groningen: een kringloopwinkel voor bouwmaterialen

Groningen krijgt er een nieuwe kringloopwinkel bij. Niet voor kleding of meubels dit keer, maar voor bouwmaterialen: de Bouwhub.

“Doodzonde”, denkt Erwin Sturing als hij weer een onverkoopbare kast in de container ziet verdwijnen. “Met dat massieve hout kun je nog zoveel moois maken.” Zo kwam hij op het idee voor een kringloopwinkel voor bouwmaterialen: de Bouwhub. Klussers, doe-het-zelvers en tinyhouse-bouwers kunnen er hun hart ophalen.

Plaatmateriaal, hout, systeemplafonds en kozijnen: het plan is dat de Bouwhub dit soort materialen een tweede leven geeft. Het wordt een fysieke winkel, maar vervult ook een rol als matchmaker: De Bouwhub brengt bedrijven die materiaal wegdoen in contact met bedrijven die materiaal zoeken voor een nieuw project. “Het liefst op zo'n manier dat ze het rechtstreeks bij elkaar kunnen ophalen, zodat er zo min mogelijk vervoersbewegingen nodig zijn.”

Met de bouwhub wil Sturing de barrière verlagen om voor gebruikte materialen te kiezen. “Wij kunnen het makkelijker maken door bijvoorbeeld de slechte stukken eruit te zagen en ervoor te zorgen dat de spullen er weer netjes uitzien.”

Erwin Sturing van de Bouwhub.
Fotografie: Brenda van de Wal

Het wordt niet de eerste kringloopwinkel van Sturing. Tien jaar geleden startte hij Kringloop Plus, de eerste kringloopwinkel aan de westkant van de stad. Er bleek veel behoefte aan een kringloopwinkel in Vinkhuizen, dus het werd een succes. Met Kringloop Plus vervult hij vooral een sociale doelstelling, naast zijn duurzaamheidsstreven. Hij wil graag dat de vrijwilligers die er werken zich kunnen ontwikkelen en hun talenten kunnen ontdekken. Dat wil hij voortzetten met de Bouwhub.

Maar tweedehandswinkels voor bouwmaterialen zijn er in Groningen nog niet zo veel. “Tweedehands kleding is hip, maar een kringloopwinkel voor de bouw kennen mensen nog veel minder.” Volgens Sturing komt dat doordat bouwmaterialen goedkoop verkrijgbaar zijn. “Met nieuw materiaal krijg je gemakkelijk de juiste afmetingen en materialen met de juiste certificaten. Dus het is verleidelijk om voor nieuw materiaal te kiezen.”

Dat vormt nog wel een uitdaging voor de Bouwhub, vertelt Sturing. Vooral op financieel gebied. Daarom doet de Bouwhub een beroep op ondernemersfondsen. Ook krijgen ze hulp van G-Rond, een programma van onder andere het Alfacollege dat bedrijven helpt in de overgang naar een circulaire economie.

Een aantal Groningse bedrijven heeft al aangegeven interesse te hebben in een winkel met gebruikte bouwmaterialen. Bijvoorbeeld de Suikercoöperatie, die bij het initiatief betrokken was, architectenbureau Vector-i en interieurontwerper Stijle26.

De bouwhub kan ook handig zijn voor bijvoorbeeld festivals, zoals Noorderzon, denkt Sturing. “In de decorbouw en standbouw wordt veel hout gebruikt. Een Noorderzon vol hout van de Bouwhub? Dat zou ik fantastisch vinden.”

www.kringloopplus.nl
info@kringloopplus.nl

Onderzoek naar beter benutten stroomnet op Zuidoost

Op bedrijventerrein Zuidoost loopt momenteel een onderzoek naar de mogelijkheden van een Smart Energy Hub. Zo'n hub is een slimme toepassing om het elektriciteitsnet beter en slimmer te benutten: door gebruik en verbruik op elkaar af te stemmen is er voor iedereen voldoende capaciteit, zo is de gedachte.

Elektriciteitsnetten zitten op steeds meer plekken vol, waardoor er geen capaciteit meer is om nieuwe aansluitingen in gebruik te nemen. Bestaande bedrijven kunnen hierdoor niet uitbreiden of verduurzamen en nieuwe bedrijven kunnen geen aansluiting krijgen op het net. Ook in Groningen speelt dit probleem. Een oplossing zou een Smart Energy Hub kunnen zijn. In tegenstelling tot wat de naam misschien doet vermoeden, is dit geen fysieke hub maar vooral een slim systeem dat kijkt naar de mogelijkheden van administratieve en fysieke uitwisseling van stroom.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door advies- en ingenieursbureau Bind, in opdracht van Bedrijvenvereniging Zuidoost. Het onderzoek zit momenteel nog in een inventariserende fase, vertelt projectleider Jeroen Mol van Bind. “We brengen van enkele tientallen bedrijven in beeld wat ze opwekken en verbruiken, en vooral ook: op welke momenten.”

Afgelopen periode zijn al een flink aantal bedrijven in het gebied benaderd, komende maanden volgen er nog enkele tientallen. De bedoeling is dat de inventarisatie eind dit jaar kan worden afgerond en dat er dan kan worden gekeken naar een volgende stap: welke mogelijkheden zijn er tot uitwisseling?

Bedrijven die mee willen doen of vragen hebben, kunnen contact opnemen met Jeroen Mol van Bind: j.mol@binddd.nl.

Een innovatieve oplossing: studentenhuisvesting Proxima op Zernike

Binnen 15 maanden van een idee op de tekentafel naar de oplevering van 401 woonunits waarin 802 studenten gehuisvest kunnen worden om het kamertekort in Groningen af te vangen: het lukte bouwbedrijf Plegt-Vos met studentenhuisvestingsproject Proxima in opdracht van SSH.

Want daar begon het mee, zo'n twee jaar geleden: te weinig kamers voor de grote hoeveelheid internationale studenten. "Onze uitdaging was om hiervoor in korte tijd een oplossing te vinden," vertelt Monique Louwes, manager bij SSH. "En dat is met de bouw van Proxima gelukt. In slechts vier maanden tijd werden de woonunits geplaatst en begin augustus zijn de eerste huurders ingetrokken."

Met traditionele bouwmethoden had deze datum nooit behaald kunnen worden, benadrukt Louwes. Jordan Lingsma, commercieel directeur van Plegt-Vos, legt uit hoe dat kan: "De modules worden in de fabriek gefabriceerd en zijn dan al voorzien van complete badkamers en afgewerkte muren. Ze kunnen daarna op locatie snel worden geassembleerd."

Tijdelijke woonoplossing voor studenten

Bij het ontwerp van Proxima staat de ontmoeting tussen studenten centraal. Gemeenschappelijke keukens en 'student meeting points' zorgen ervoor dat studenten makkelijk in contact komen met elkaar, en samen kunnen koken en studeren.

Wat het gebouw extra bijzonder maakt, is dat het een oplossing biedt voor de piekmomenten waarop er veel internationale studenten in Groningen zijn die nog geen kamer gevonden hebben. Want, de woonunits van Proxima zijn op zo'n manier ontworpen dat op elke kamer tijdelijk een tweede student kan verblijven. Ideaal voor internationale studenten die last minute aankomen en nog geen kamer hebben gevonden, zegt Louwes.

De studentenkamers zijn uitgerust met vaste bedden, bureaus en kledingkasten. Het bankje tegen de muur kan makkelijk uitgeklaapt worden als extra bed. "Een kamer delen kan soms een uitdaging

zijn," zegt Louwes. "Daarom heeft elke kamer een roomdivider, om de studenten zo iets meer privacy te geven."

Modulaire houtbouw als antwoord

Het project heeft niet alleen bijgedragen aan het verlichten van het kamertekort in Groningen, maar heeft bouwbedrijf Plegt-Vos ook veel geleerd over modulair bouwen met hout. Lingsma: "Dit project laat zien dat modulaire houtbouw een snel en duurzaam antwoord kan zijn op de woningnood."

Lingsma kijkt met trots terug op de behaalde snelheid en de samenwerking zowel binnen het bedrijf als daarbuiten. "Het was een grote uitdaging, maar we hebben de klus op tijd geklaard," zegt hij. De positieve reacties van studenten, SSH, en de gemeente Groningen bevestigen het succes van het project. "De gemeente Groningen heeft aangegeven vaker met modulaire houtbouw aan de

slag te willen in de toekomst, dus we houden ons graag aanbevolen."

Een bruisende start

Sinds de eerste verhuizingen begin augustus heeft Proxima zich al ontwikkeld tot een bruisend woonblok op Zernike. Groepjes studenten verzamelen zich in de gemeenschappelijke keukens en op de bankjes in de binnenplaats. "De studenten wonen er lekker en ontmoeten elkaar gemakkelijk," aldus Louwes. "En dat was precies de bedoeling van dit gebouw."

De ambitie van de gemeente Groningen om studentenhuisvesting op de campus te integreren, blijkt hiermee een goede stap te zijn. "De positieve reacties van studenten laten zien dat dit project een groot succes is," aldus Louwes. "Het belooft veel goeds voor de toekomst."

Monique Louwes
Fotografie: Jan Buwalda

5 jaar Forum: van 'luchtfietserij' naar 2,5 miljoen bezoekers

Feest bij het Forum, dat in november van dit jaar alweer 5 jaar bestaat. Het jubileum vraagt ook om een terugblik én een blik vooruit. "Dit jaar komen we uit op 2,5 miljoen bezoekers. Dat leek ooit ondenkbaar, luchtfietserij."

5 jaar Forum. Surrealistisch bijna, vindt directeur Dirk Nijdam. "Voor mij voelt het soms alsof we nog middenin het proces zitten. Maar dan realiseer ik me weer: er is al een hele generatie studenten voor wie het Forum er altijd is geweest."

Even een korte throwback naar 2019. Jaren later dan gepland, en door de aardbevingsellende fors duurder dan begroot, gingen vrijdag de 29e november van dat jaar eindelijk de deuren open. Nieuwsgierige bezoekers stonden rijen dik voor de deur. "Niemand wist wat te verwachten. Wij ook niet. Ik kan me nog herinneren dat ik in de week voor de opening een interview had met het Dagblad van het Noorden. Op hoeveel bezoekers we het eerste jaar rekenen? 1,5 miljoen, antwoordde ik. De ene na de andere ingezonden brief volgde. Totale luchtfietserij, idioterie, vond men het."

En dit jaar dus 2,5 miljoen bezoekers. Bizar veel, vindt Nijdam. "Maar kijk om je heen: er is altijd reuring. Veel mensen denken wel dat het voornamelijk studenten zijn die het Forum weten te vinden, maar niets is minder waar. 's Zomers is het hier net zo goed hartstikke druk. Met toeristen, Stadgers, en ja inderdaad, ook met studenten. Maar dan met hun ouders."

Het Forum heeft in de afgelopen vijf jaar flink wat moeten doorstaan. De deuren waren nog maar een paar maanden open en de pandemie brak uit, met de ene na de andere lockdown. "Eigenlijk is dit pas ons tweede normale jaar", zegt Nijdam. En ook die waren niet helemaal 'normaal': door de oorlog in Oekraïne rezen de energiekosten de pan uit. Gevolg: de energierekening ging vorig jaar, eenmalig, van 4 ton naar 1,2 miljoen.

Jaarlijks krijgt Forum Groningen – waar ook de wijkbibliotheken onder vallen – 10 miljoen euro subsidie. "Voor de rest moeten we zelf onze broek ophouden", zegt Nijdam. Dat komt erop neer dat het Forum elk jaar 6 à 7 miljoen zelf moet verdienen om het jaar positief af te sluiten. Tekorten zijn er, maar die waren voor de eerste jaren begroot en daar is ook dekking voor gereserveerd, legt Nijdam uit. "We zien gelukkig de tekorten steeds kleiner worden en hebben er vertrouwen in dat we komende jaren met een gezonde exploitatie kunnen draaien." En dat vooral met dank aan de verhuur van zalen en faciliteiten én een forse stijging van het aantal bioscoopbezoekers.

"Je moet ervoor waken dat je slechts wordt en niet regelmatig met wat nieuws of verrassends komt"

Waar Nijdam het meest trots op is? Het antwoord is kort: hoe de aanvankelijke weerstand plaats heeft gemaakt voor trots. "Het Forum vóór de opening? Iedereen vond er wat van. Op feestjes durfde ik amper te vertellen wat ik deed, ik was meteen de pisbak. Pure geldverspillerij vond men het. En zie nu: we hebben een topjaar met ongekende bezoekersaantallen, en ondertussen vliegen de Forum-souvenirs de deur uit." Lachend: "Ja, die populaire souvenirs, dat is misschien wel het hoogst haalbare."

De uitdaging voor komende jaren? Vernieuwend blijven. "Je moet ervoor waken dat je slechts wordt, niet regelmatig met wat nieuws of verrassends komt." Nijdam en consorten kijken daarvoor goed om zich heen. Andersom gebeurt dat net zo goed. "We hebben afgelopen jaren tientallen delegaties over de vloer gehad. Korea, Australië, Japan, Duitsland, ze kwamen overall vandaan. Vrij recent nog, vanwege de expositie The Art of DC, een delegatie uit New York. Je had ze moeten zien; ze hadden de tong op de schoenen."

Zaterdag 30 november: Forum viert verjaardagsfeest

Save the date! Want: geen jubileum zonder feestje. Zaterdag 30 november viert Forum Groningen het 5-jarig bestaan met een groot feest. Niet zomaar een feest, maar een feest voor de stad.

Overdag, tot 18.00 uur, is er een inhoudelijk programma met onder andere films, schrijvers en talks. En natuurlijk ook activiteiten in het Smartlab en genoege te doen voor kinderen.

's Avonds barst het feest los met muziek, optredens, karaoke en meer. Het programma wordt komende weken en maanden verder uitgewerkt.

www.forum.nl

Ohm: iconisch kantoor van de toekomst op Europapark

Voor de eerste keer in 15 jaar wordt er in Groningen een nieuw kantoorpand gebouwd: Ohm. Ohm, dat een plek krijgt op het Europapark, wordt niet zomaar een kantoorgebouw. Het wordt super duurzaam, barst van de faciliteiten en belooft ook nog eens een echte eyecatcher te worden. Extra bijzonder: het project heeft de afgelopen jaren vorm gekregen door de samenwerking van verschillende Groningse ondernemers: Kristiaan Capelle van vastgoedontwikkelaar MWPO, Peter Hager van softwarebedrijf Simplicite, Patrick Reinders en Erwin de Jong van Effectief Groep en Wies van 't Slot van online uitzendbureau 365Werk.

Ohm, ontworpen door het Amsterdamse architectenbureau Prast & Hooft, is straks niet te missen. Het architectonische hoogstandje kenmerkt zich door een rechthoekige basis, gemetseld in baksteen, met grote puien die zich uitstreken over meerdere verdiepingen. Daarbovenop ruitvormige, gestapelde groene banden en ramen over de hele breedte van het pand, een kwartslag gekanteld.

Van idee naar samenwerking

De eerste stappen naar de ontwikkeling van het Ohm-kantoorgebouw werden ongeveer vijf jaar geleden gezet, vertelt Kristiaan Capelle

van MWPO. "We zagen een duidelijke behoefte aan bijzondere, duurzame en hoogwaardige kantoorgebouwen in Groningen," zegt hij. Tegelijkertijd waren er een aantal ondernemers die uit hun jasje groeiden en geschikte kantoorruimte bleek moeilijk te vinden. "Toen besloten we het zelf te bouwen", blikt Patrick Reinders van Effectief Groep terug. Onder leiding van MWPO, en samen met Erwin de Jong van Effectief Groep en Wies van 't Slot van 365Werk, kreeg het plan vorm.

Twee jaar geleden raakte ook Peter Hager betrokken bij het project toen Simplicite op zoek was naar een nieuwe kantoorruimte. "We werden meteen enthousiast toen we de eerste contouren van het gebouw zagen," zegt Hager. "Dit pand biedt een inspirerende werkomgeving die perfect aansluit bij het werken van nu, met uitstekende voorzieningen. Als moderne werkgever wil je je werknemers ook een prettige werkomgeving bieden qua klimaat en comfort."

Eyecatcher

Prast & Hooft ontwierp het gebouw dat zich onderscheidt door zijn unieke en moderne uitstraling. "Het is echt een eyecatcher, een iconisch ontwerp," vindt Capelle. De locatie van het pand aan de Boumaboulevard maakt het extra bijzonder, benadrukt hij. "Dit is het nieuwe entreepunt van de stad, perfect bereikbaar met de auto, fiets, openbaar vervoer, en te voet." Hager voegt toe: "Het ontwerp is modern, maar met een knipoog naar het Groningse. De bogen en groene randen geven het gebouw een unieke uitstraling en verrijken de omgeving."

Duurzaamheid centraal

Een van de meest opvallende aspecten van het Ohm-gebouw is de focus op duurzaamheid. "We implementeren de hoogst mogelijke duurzaamheidsstandaarden in dit gebouw," zegt Capelle enthousiast. "Dit is uniek in Groningen op deze schaal en omvang." Hij noemt als voorbeeld

de natuurinclusieve daktuin met voorzieningen om regenwater op te vangen, het gebruik van gerecycleerde materialen, en klimaatneutrale technologieën. Het gebouw heeft straks dan ook het A++++ label, het meest duurzame label dat er is.

De nadruk op duurzaamheid maakt Ohm aantrekkelijk voor bedrijven en ondernemers die waarde hechten aan een milieuvriendelijke werkomgeving. "Het is belangrijk dat bedrijven investeren in een duurzame werkomgeving voor hun werknemers," zegt Hager. "Dit gebouw biedt dat, én meer."

"Het is echt een gebouw van de toekomst," zegt Reinders. "Het is helemaal klimaatneutraal en biedt een fijne werkomgeving," zegt hij, verwijzend naar onder andere het binnenklimaat, de hoeveelheid daglicht dat binnenkomt, de tuin en ook de inpanidige horeca en sportvoorzieningen. Die laatste zijn gericht op ontmoeten en verbinden, ook een belangrijk thema bij Ohm. Alles is on-Gronings goed voor elkaar, vindt hij. "Er is lang geen nieuw kantoorgebouw meer in Groningen gerealiseerd, en dit project laat zien dat we als ondernemers in Groningen in staat zijn om innovatie en duurzaamheid te combineren."

Samenwerking met impact

De soepele samenwerking tussen de verschillende partijen is een van de successen van het project. "Er zijn drie groepen aandeelhouders, en wanneer je een gedeelde visie hebt, verloopt de samenwerking goed," zegt Reinders.

De bouw van het Ohm-gebouw start in het voorjaar van 2025, met een geplande oplevering eind 2026. Capelle erkent dat het project veel tijd kost, maar hij is vol vertrouwen: "Bij MWPO zijn we gewend aan complexe projecten met hoge ambities." De positieve reacties op het project stromen al binnen. Reinders: "Het is geweldig om te zien dat zoveel mensen enthousiast zijn over dit initiatief."

Over Ohm

Ohm ligt straks als nieuwe stadsentree van Groningen aan het Europapark. Het perceel waarop de eyecatcher gerealiseerd wordt, ligt aan de Van Elmptstraat, de Boumaboulevard en de Europaweg. Het Europapark is een snelgroeiend stadsdeel dat goed bereikbaar is.

Ohm wordt 45 meter hoog en een telt straks 13 verdiepingen. Ohm biedt 11.500 m² aan ruimte, inclusief de daktuin en een groen ingericht verdiept maaiveld.

Het ontmoeten van mensen, en dat in een inspirerende werkomgeving, is een van de speerpunten van Ohm. De duurzame en flexibel in te delen kantoorruimten zijn dan ook ingericht op zowel individueel werken als samenwerken en hybride werken. Ontmoeten kan ook in de buitentuin, in de gym of in de horeca.

Het gebouw, met vloerverwarming, heeft energielabel A++++, is aangesloten op bodemwarmte en voldoet aan de BENG-normen.

De locatie is goed bereikbaar met auto, fiets en openbaar vervoer, en er zijn uitgebreide parkeermogelijkheden.

De partijen achter Ohm zijn de Groningse ondernemingen Simplicite, 365Werk, Effectief Groep en vastgoedontwikkelaar MWPO.

De bouw start in het voorjaar van 2025, de oplevering is circa eind 2026 gepland.

www.ohm-office.nl

"Ohm is precies waar de jongste generatie werknemers om vraagt"

Kwalitatief goede kantoren, duurzaam, met moderne faciliteiten en een optimale bereikbaarheid? Die zijn in Groningen een zeldzaamheid, zegt Charles de Preter van internationaal vastgoedadviseur Cushman & Wakefield. Ohm is wat hem betreft dan ook een gouden greep. "Dit is waar de jonge generatie werknemers om vraagt, en voor werkgevers een wapen in de strijd bij het behouden van talent."

De Preter wijst op de trend van hybride werken, waarbij medewerkers een behoorlijk deel van de tijd thuiswerken. Slechts een deel van de tijd zijn ze op kantoor. "Dat kantoor moet dan wel aantrekkelijk zijn. Niet alleen als een plek om keihard te werken, maar ook als plek om te ontspannen, te ontmoeten en zelfs te sporten."

Kantoren die aan die eisen voldoen zijn in Groningen maar amper te vinden. "De Groningse kantorenmarkt is nog vrij klassiek en traditioneel", omschrijft De Preter. Als een

van de weinige uitzonderingen noemt hij het Groothandelshuis, eveneens uit de koker van MWPO. "Een kantoor met alles onder een dak. Met ook nog eens een geweldig dakterras en middenin het centrum."

Kantoren met veel faciliteiten in de buurt en op steenworp afstand van een station zijn momenteel het meest gewild, ziet De Preter in de praktijk. Ook in dat opzicht heeft Ohm het straks goed voor elkaar. Ohm krijgt een plek op het Europapark: dichtbij een treinstation en op steenworp afstand van het centrum en de ringweg. "Het gebied is afgelopen tien jaar bovendien getransformeerd tot een unieke mix van wonen, werken en ontspanning."

De Preter hoopt én verwacht dat er in de toekomst zowel rondom station Europapark als rondom het nieuwe Hoofdstation een soort 'Zuidas-vibe' ontstaat: "Een plek met topfaciliteiten en duurzame kantoren waar iedereen wil werken."